

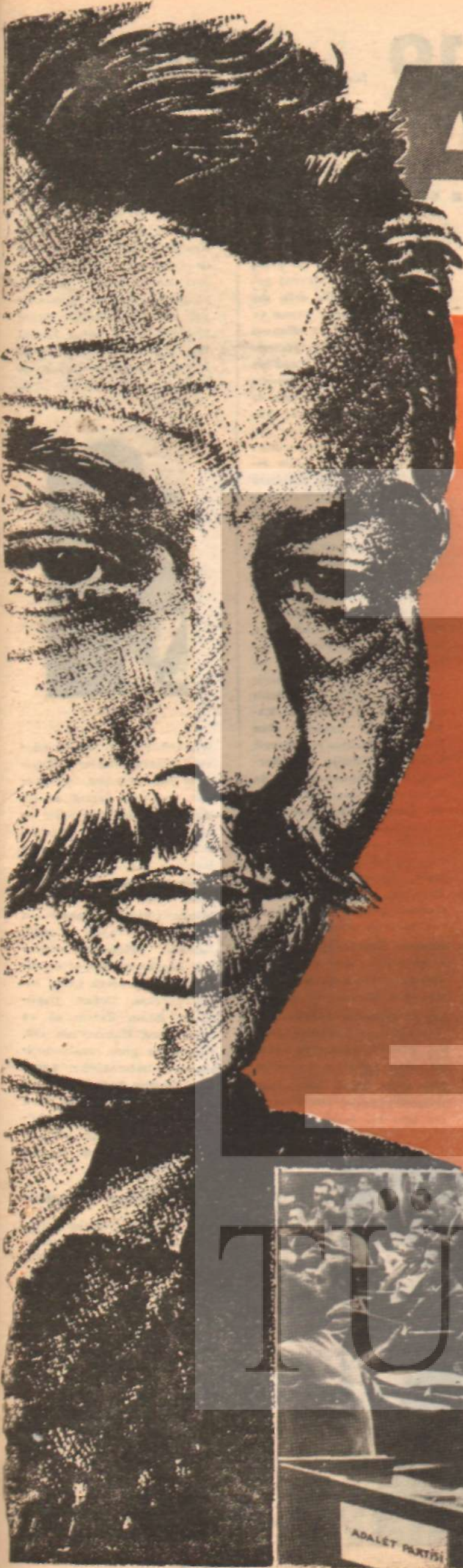
ANT

25 Temmuz 1967 • Sayı: 30 • 125 Kuruş



TARİH SİZİ AFFETMEZ !

TÜRKİYE



HAFTANIN NOTLARI

Aziz Nesin ve TİP

■ Aziz Nesin'in «Başbakanın Açık Mektubunda TİP'e karşı hazırlanan tertipleri açıklaması üzerine TİP Genel Başkanı Aybar bir demec vererek «Tertipler alınmadır. TİP'in gizli işler yapmağa ihtiyacı yoktur. Anayasasının sağladığı hürriyetler sayesinde sosyalizm en ücra köylere kadar gitmiştir. Hemen her köyden oy alan TİP, sosyalist muhalefetin sesini, Meclis kürsüsünden duyurmaktadır. Hukuk ve ahlak dışı bu tertiplerden hükümeti sorumlu tutmaktayız. Bunun hesabını ergeç verecektirdi dedi.

Siyasi buhran

■ Güney Vietnam Başkanı Tiyö ile Başbakan Kao Ki gelecek seçimde adaylıklarını koymaları kanunen yasak olduğu halde silah zoru ile başkanlığa ve başkan muavinliğine adaylıklarını silah zoru ile kabul ettirdiler. Amerika'nın desteğiyle ayakta duran Kao Ki demokrasininin içyüzü böylece bir kere daha ortaya çıktı.

Vietkong zaferi

■ Hafta sonunda Güney Vietnam'daki Da Nang üssüne yapılan baskında 8 Amerikalı askerin öldüğü, 70 kişinin yaralandığı ve baskın sırasında tahrip edilen malzemenin değerinin 500 Milyon Türk Lirası olduğu açıklandı. 14 Temmuz'u 15 Temmuz'a bağlayan gece Vietnam Kurtuluş Cephesi gerillacıları Amerikan deniz piyadelerinin Vietnam'daki en büyük üssü olan Da Nang üssüne hiç beklenmedik anda son derece etkili bir baskın yaparak Amerikalılara ağır bir darbe indirmiş bulunuyorlardı. Vietnam savaşı tarihinin en önemli baskını sayılan bu olayda Vietkong'lar, üsse 10 Kilometre mesafeden Sovyet yapısı 140 ve 120 Milimetrelilik füzeleri büyük bir başarı ile isabet ettirmişlerdir. Bir anda cehenneme dönen üste, 8 Phantom avcı uçağı ile çok sayıda başka tipte uçak tamamen, bir o kadarı da kısmen harap olmuştur. Baskın, Amerika'nın teknik üstünlüğüne ve yarım milyon askerine rağmen Vietkong getelerinin ne kadar başarılı olduğunu göstermesi bakımından bütün dünyada ilgi uyandırmıştır. Baskının kurak mevsime rağmen başarı ile yapılması olmasın da Vietkong'un zaferinin önemini göstermektedir.

Yağma tasarısı

■ İkinci beş yıllık kalkınma planının uygulanmasında hükümete geniş yetkiler veren kanun tasarısı Millet Meclisi'nde kabul edilerek Senato'ya gönderildi. Tasarı kanunlaştıktan sonra, hükümet, özel sektöre bütçeden istediği kadar para verebilecek ve yeniden her mahallede bir milyon yaratılacaktır.

Papa geliyor

■ Katoliklerin dini lideri Papa'nın Türkiye'ye 25 Temmuz'da ziyarette bulunacağı haberi, Türkiye'de olduğu kadar bütün dünyada da geniş yankılar yarattı. Mevcut geleneği yıkarak ilk defa dış ülkelere seyahatler yapan ve bu arada Ortodoks dünyası ile, hattâ sosyalist ülkelerle de ilişkiler kuran Papa'nın Türkiye'yi ziyareti sırasında Rum Patriği Athenagoras ile de görüşeceği bildiriliyor. Yabancı kaynaklı haberlere göre, Papa'nın Athenagoras'ı ziyareti sırasında, halen İsrail işgali altında bulunan kutsal şehir Kudüs'ün durumu görüşülecektir. Resmen doğrulanmayan bir habere bakılırsa, Vatikan İsrail ile Kudüs'teki kutsal yerler üzerine bir anlaşma imzalamış bulunuyor. Ayrıca, Kıbrıs ihtilafı dolayısıyla Patrikhane'nin Türkiye'den çıkartılması ihtimaline karşı Papa'nın ortodoks ruhani liderliğinin İstanbul'da kalmasını garantiye almak üzere bu ziyareti yaptığı da ileri sürülüyor. Vatikan devlet başkanı olan Papa'nın Türkiye'yi ziyareti sırasında Türkiye Cumhurbaşkanı tarafından Ankara'da karşılanması gerekirken Cevdet Sunay'ın karşılama töreni için İstanbul'a gelmesi diplomatik çevrelerde bir eskandala olarak nitelendirilmektedir. Ekonomik bakımdan Papa'nın ziyareti Türk turizminin gelişmesini sağlayacak bir olay olarak kabul edilirken iktidara yakın sağcı çevreler, «bir müslüman ülkesine Papa'nın yapacağı ziyaretin Türkiye'de hristiyanlık akımının kuvvetlenmesine yol açacağını ileri sürerek şiddetli tenkitlerde bulunuyorlar. Özellikle Ayasofya Müzesi'nin Papa tarafından ziyaret edilmesi, İslamiyet için ağır bir darbe sayılıyor.

ANT'a İki dâva

■ Geçen hafta ANT Dergisi aleyhine iki dâva daha açılmış bulunmaktadır. Yaşar Kemal'in ANT'nin 20. sayısında yayınlanan «Vatan İhaneti Katmerleşiyor» başlıklı yazısından dolayı Cumhuriyet Savcılığı Toplu Basın Mahkemesi'nde Yaşar Kemal ve Yazı İşleri Müdürümüz Doğan Özgüden hakkında Türk Ceza Kanununun 312. maddesine göre «sıxfları



MÜŞLU

tehlikeli şekilde kin ve adavete tahrik ettikleri» iddiasıyla dâva açmıştır. Öte yandan, «ajan»lık yaptığı askeri mahkeme kararıyla sabit olan Ahmet Müşlu adındaki sendikacı, bu konudaki yazılarından dolayı Çetin Altan ve Doğan Özgüden hakkında birer şahsi dâva açmıştır. Müşlu, dâva dilekçesinde kendisinin «ajan» değil, «muhbir» olduğunu bildirerek kendisine hakaret edildiği iddiasıyla gerek Çetin Altan, gerekse Doğan Özgüden'in Basın Kanunu'na ve Türk Ceza Kanunu'nun 480. maddesine göre cezalandırılmalarını istemektedir. Askeri mahkeme kararına göre «ajan», kendi ifadesine göre «muhbir» sendikacı Müşlu'nun açtığı dâvanın sefahatli sendika çevrelerinde merakla beklenmektedir.

Sebze vurgunu

■ Yaz aylarında üretim bölgelerinde yaş meyve ve sebzeler çok düşük fiyatla satıldığı halde bunların tüketim bölgelerine araçlar tarafından getirilmediği, hattâ ucuz fiyata satılmaması için denize döküldüğü açıklandı. Bu yüzden meselâ Bursa'da 10 Kuruş olan seftali İstanbul'da 3 Lira'ya satılmaktadır. Kocaeli Ziraat Odaları temsilcisi de bir basın toplantısı yaparak hükümetin kolonyacı ve Amerikan gazozcularıyla ilgilenirken Türk köylüsünü araçların insafına terketmesini protesto için 10 bin üreticinin protesto yürüyüşü yapacağını bildirdi.



Arap - Sovyet Görüş Birliği

Bir süre önce Kahire'de toplanan küçük Arap zirve konferansından sonra Irak Cumhurbaşkanı Mareşal Arif ile Cezayir Başkanı Bumedjen, «küçük Zirve»de alınan kararları bildirmek amacıyla geçen hafta Moskova'ya gittiler. Moskova görüşmelerinden sonra yine Kahire'ye dönen Arap liderleri, Sovyetlerle «İsrail kuvvetlerinin derhal ve kayıtsız şartsız işgal ettikleri yerlerden çekilmeleri» meselesinin hiçbir şekilde tartışma konusu olmayacağı hakkında tam bir görüş birliğine vardıklarını belirttiler. Öte yandan, Sovyetler Birliği, Arap liderleri ile yapılan görüşmelerde Ortadoğu buhranının çözülmesi konusunda girişilecek teşebbüslerin koordine edilmesi için gerekli bütün tedbirlerin alındığını açıkladı. Sovyetler Birliği, Arap halklarına Ortadoğu krizi sırasında gösterdiği destek ve dayanışmayı, kriz çözülme ulaşıncaya kadar devam ettireceğini bildirdi. Sovyetler Birliği, böylece, bir yandan «İsrail'in çekilmesini sağlamak» için diplomatik yollardan teşebbüslere girişirken öte yandan da Araplara geniş çapta askeri ve ekonomik yardımı sürdürmek kararındadır.



Papa 6.
Paul
İtalyan
Sosyalist
liderlerinden
Nenni ile...

Kıbrıs pazarlığı

■ Kıbrıs meselesinin artık bir çözüm şekline bağlanması için İngiltere ve Amerika tarafından teşebbüse geçildi. Resmi zalanlamalara rağmen, İngiliz Devlet Bakanı Mulley'in Türkiye'ye yaptığı ziyaret sırasında İngiliz üstlerinin Türkiye'ye verilmesine karşılık Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakını sağlayacak bir formülün Türk Hükümeti'ne kabul ettirilmek istendiği Cumhuriyet Gazetesi tarafından açıklandı. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin özel temsilcisi Tafall'ın Türkiye'ye yaptığı ziyarette de Kıbrıs Meselesinin çözümlemesi için önemli temaslar yapıldı. (Kıbrıs üzerine pazarlıklar hakkında Fethi Naci'nin yorumu 7. sayfamızdadır.)

TİP'e saldırı

■ TİP yöneticilerinin Genel Yönetim Kurulu'na katılmak üzere Ankara'ya gittikleri bir sırada TİP Eskişehir binası saldırganların tecavüzüne uğradı. Villayet ve Emniyet Müdürlüğü'nün yanındaki bina taşlanarak camları kırıldı. İl Başkanı Turgut Kazan, Başbakan'ın "dolmuşta konuşmaları dövünüz" şeklindeki çağrısı üzerine yapılan bu tecavüze dikkatli çekerek "Bu saldırı tek başına ele alınmamalıdır. Bu saldırı halktan yana güçleri ezme planının küçük bir halkasıdır" dedi. Konya'da da Demirel'in konuşması sırasında Çetin Altan hakkındaki kararı protesto eden TİP İl Başkanı Ali Kurt nezarete alındı. Adana'da da adliyeyi protesto ettiği için TİP İl Başkanı Selahaddin Uyar tutuklandı.

Adapazarı depremi

■ Adapazarı'ndaki deprem büyük mal ve can kaybına sebep oldu. Dergimiz baskıya verildiği sırada enkaz altından cesetlerin çıkartılmasına devam ediliyordu. Geçen yıl bu zamanlarda vuku bulan Varto depreminden sonra hükümet felâketzedelere yeterli yardım yapmamış, yardım malzemeleri çıkarıcılar tarafından yağma edilmiş, Varto'lu vatandaşlar aç ve perişan başka yerlere göç etmek zorunda kalmıştı.



Güneş Karabuda

Nezarete alındılar

■ Dergimiz yazarlarından İsvet Televizyonu muhabiri Güneş Karabuda ile eşi Barbro Karabuda, Ankara Savcılığı'nın isteği üzerine İstanbul'da polisçe nezarete alınarak Ankara'ya götürüldüler. 1960'da İsvet'te yayınladıkları "Fıratın Doğusu" isimli kitapta Türk devletini yıkıcı yayın yaptıkları iddiasıyla adliyeye sevk edilen Karabuda'lar, Nöbetçi Sulh Ceza Hâkimliğince serbest bırakıldılar. Böylece, polis bir tertibi daha iflas etti.

TEB'in protestosu

■ Aziz Nesin'in nezaret altına alınması olayını protesto etmek üzere Türk Edebiyatçıları Birliği bir bildiri yayınladı. Bildiride "Türk sanatçısını Azî suçlular çizgisine düşürmeğe yeltenen bu saygısız tutumu şiddetle reddeder ve bu türlü ilkel anlayışlarla her zaman savaşmayı baş görev saydığımızı kamuoyuna duyururuz" denilmektedir. Aziz Nesin olayı, bütün dünyada da geniş tepki yaratmış bulunmaktadır.

Grevler

■ Turizm Bankası tarafından işletilmekte olan Taksim'deki Dilsen Oteli işçilerinin isteklerinin işverence kabul edilmemesi üzerine Turizm İş Sendikası greve gitmeğe karar verdi. Sendikanın açıkladığına göre, banka yöneticileri ayda 3000 - 5000 Lira aylık aldıkları, bankanın bütün imkânlarından parasız yararlandıkları halde işçileri ayda 300 Lira'ya, günde 15 saat çalıştırmakta ve devamlı şekilde "işten çıkarma" tehdidinde bulunarak personelini sömürmektedir. Öte yandan, Fruko ve Pepsi Cola Fabrikası'na ait servis kamyonlarında çalışan 110 işçi, Yeni Tez-Büro İş Sendikası'nın kararıyla greve bağlandılar. İşçiler, bir işçi Fruko'nun 8 Kuruşa mal olduğu halde, 60 kuruşa sattığını, buna karşılık kendilerinin günde 15 saat boğaz tokluguna çalıştırıldıklarını açıkladılar. İşverenin, Fruko ve Pepsi Cola'ları zorla dağıttırarak istemesi üzerine işyerinde olaylar çıktı. Her iki işyerinde de sömürülen işçiler haklarını elde edinceye kadar mücadele edeceklerdir.

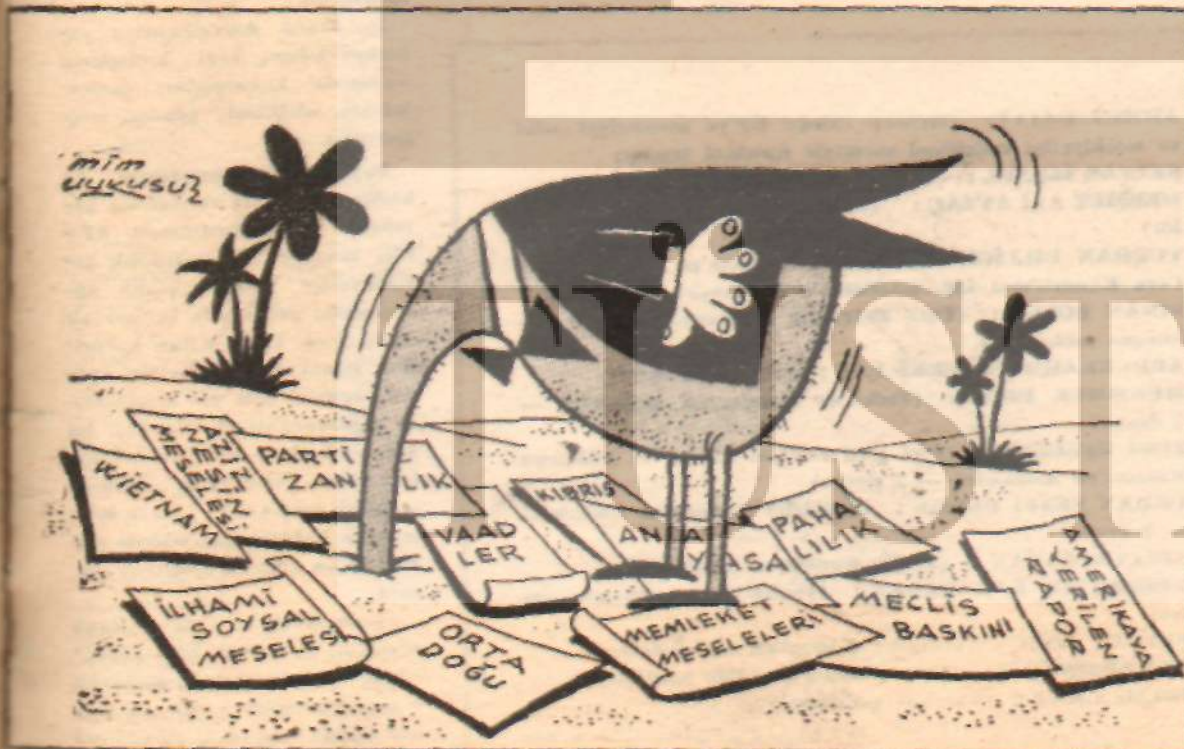
DOĞAN ÖZGÜDEN

ALDANAN SENSİN DEMİREL!

NİHAyet maraflarına erdiler... Türkiye için hayati önem taşıyan konularda dahi gece âlemlerinden ve uykularından bir nebze fedakârlık yapmayan iktidar parlamenterleri, sabahlara kadar çalışarak Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırdılar... Hem de, haklarındaki sahtecilik, rüşvet, sulistimal dosyaları hasıraltı edilenlerin oyları ile... Çetin Altan diğer sosyalistlerle birlikte Meclis'e girdiği günden beri ağızlarından düşmüyordu: "Çetin'in defterini düreceğiz!" Evet, işte defterini dürdüler... Defteri dürenlerin başında da, hiç şüphesiz, Johnson'dan icazetli AP Lideri Demirel var... Görüşmeleri, hükümet icraatını pek de ilgilendirmediği halde, baştan sona kadar cankulağıyla izleyen, hattâ zaman zaman bir mahalle kabadayısı edasıyla konuşmacılara laflar atan Demirel... İşin kulisini yapan Demirel... Ve en önemlisi, işi tezgâhlayan Demirel... Evet, o gece, Demirel'in kişiliğinde temsil edilen komprador kapitalizmi, irili ufaklı, AP'li GP'li piyonlarıyla, Çetin Altan'ın kişiliğinde genç Türk sosyalizmini hançerlemeye kalkışmıştır...

ÇETİN Altan'ın dokunulmazlığı kalktıktan sonra sıra TİP'i ortadan kaldırmaya, daha doğrusu, Aybar'ın dediği gibi, demokrasiyi kaldırmaya gelecektir. Çünkü, Demirel'in, kendisini iktidara getiren çevrelerin uzattığı faturayı bir an önce ödeyip minnet borcunu temizlemesi gerekmektedir. İkinci beş yıllık plan, yetki kanunu ve diğer yağma tedbirleriyle faturanın ilk taksidi ödenmiştir. Sıra şimdi ikinci taksittir. Yani, bu yağmaya hakkı olarak karşı çıkacak güçleri ortadan kaldırmak ve talanı hiçbir engelle çarpmadan sürdürülebileceği ortamı hazırlamak! Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması AP için bu bakımdan bir deneme olmuştur. GP'ileri, YTP'ileri, CKMP'ileri, MP'ileri de peşlerine takarak bu işi başarabildiklerine göre daha cür'etkâr teşebbüslere girişebileceklerini, meselâ TİP'i kapatabileceklerini, Terör Kanunu'nu çıkartarak tüm sosyalist düşünceleri ve eylemi ortadan kaldıracabileceklerini hesaplamaktadırlar...

VE de yandırmaktadırlar! Çetin Altan'ın dokunulmazlığı henüz kaldırılmıştır değildir. Defteri düzülmüş değildir. Hiçbir zaman da düzülemeyecektir... Ortada politika esnafının bir kararı varsa, onun karşısında da bir Anayasa Mahkemesi vardır... 141 ve 142. maddelerle ilgili kararının gerekçesinde "anayasanın sosyalizme açık olduğunu" bildiren bir Anayasa Mahkemesi, herhalde rüşvetçiler, sulistimalciler, sahteciler dururken sosyalist bir milletvekilinin dokunulmazlığının, hem de anayasaya ve Meclis içtüzüğüne aykırı olarak, kaldırılmasına "evet" demeyecektir. Kaldı ki, o anayasa kurumu da bu kararı anayasa bile, Çetin Altan'ın benimsediği görüşleri halktan koparmak mümkün olmayacaktır. Demirel "Büyük millet kandırılabilir. Onun aklını çelmek mümkün..." buyurmuştur. Evet, milletleri kısa bir süre için, tıpkı sizin gibi aldatmak mümkündür. Ama milletleri ebediyen aldatmak; işte bu mümkün değildir... Hele Çetin Altan'ın dile getirdiği doğruları öğrendikten sonra... Çünkü Çetin Altan'ın dile getirdiği doğrular, halkın günlük yaşantısında hissettiği, gözleriyle gördüğü doğrulardır. Anayasa doğrultusundadır. O anayasa ki, gençliğiyle, ordusuyla, aydınlarıyla ülkenin en nyanık güçlerinin eseridir ve halkın kendi iradesiyle yürürlüğe girmiştir. Anayasa Mahkemesi gibi politikacıların etkisi dışındaki bir kurumun güvenliği altındadır. İşte bu yüzdendir ki, iktidar sahneye koyduğu kırıl oyunu sonuna kadar götürmeyecek, anayasa müesseselerine, giderek halkın aldanmaz sağduyusuna çarparacaktır. Hayır, millet aldanmaz, aldanana sensin Demirel!





İSMET İNÖNÜ
(Anayasa sosyalizme açıktır)



Halk düşmanlarının hedefi: ÇETİN ALTAN

Söz Anayasa Mahkemesi'nin...

TARİH SİZİ AFFETMEZ!

SÖMÜRÜCÜ sınıfların parlamentodaki temsilcileri, sömürü düzenini sürdürebilmek için Türkiye'nin tek sosyalist partisini ortadan kaldırmak üzere sahneye koydukları kirli oyunun ilk perdesini kapattıkları gün, Türkiye İşçi Partisi Genel Merkezi'ne gelen 30 sayfalık bir resmi yazıda aynen şu satırlar okunuyordu:

"Anayasanın müsaade ettiği nisbette sosyalizm Türk Ceza Kanunu'nun 141 ve 142. maddeleri şümülü dışındadır."

Ve yine bu yazıda "anayasamızın sosyalizmi yasaklamadığı, ihtilâli sosyalizm, komünizm haric, her türlü sosyalizme açık olduğu" belirtiliyordu.

30 sayfalık yazı Anayasa Mahkemesi Başkanlığı tarafın-

dan gönderilmişti ve TİP'in 141 ve 142. maddeler aleyhine açtığı iptal davası hakkında Anayasa Mahkemesi'nin verdiği kararın gerekçesini açıklıyordu...

Böylece, AP'nin sahneye koyduğu kirli oyun, hukuk planında, daha ilk gün iflas etmişti. Çünkü, o gün sabaha karşı saat 4.45'te, 12 saat süren bir görüşmeden sonra sosyalist İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın Akşam Gazetesi'nde yayınlanan "Bornova Sancısı, Lütfen Dinleyiniz" başlıklı yazıdan dolayı, 142. maddeyi ihlal ettiği gerekçesiyle yasama dokunulmazlığı kaldırılmıştı. Oysaki, parlamento konuşmalarında olduğu gibi, yazılarında da demokratik sosyalizmi savunan Çetin Altan'ın, gerek Anayasa Mahkemesi ve

gerekse Yargıtay'ın kararlarına göre suçlu sayılması mümkün değildi.

Kaldı ki, Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılma şekli de, parlamento tarihinin en büyük skandallarından birini teşkil ediyordu. İşledikleri çeşitli suçlardan dokunulmazlıklarının kaldırılması istenen daha 31 milletvekili ve 6 senatör varken, sadece partisinin görüşlerini savunduğu için hakkında dava açılan bir sosyalist milletvekilinin dokunulmazlığı kaldırılıyordu.

Hazırlıkları aylardan beri devam eden kirli oyun, alt komisyon, karma komisyon raporlarıyla, "anayasa sosyalizme kapalıdır" şeklindeki sorumsuz beyanlarla, Aziz Nesin'i gülünç

delillerle nezaret altına alarak Türkiye İşçi Partisi'ni Komünist Partisi ile bağlantılı göstermek çabalarıyla olgunlaştırılmış ve nihayet 20 haziran günü saat 17.30'da sahneye konmuştu.

Meclis çeşitli yağma tasarılarını kabul ettikten sonra, bu yağmaya karşı çıkanları susturmak için hazırlanan oyunun uygulanması esasen her an için bekleniyordu. Saat 17'ye doğru Çetin Altan'ın dokunulmazlık dosyasını bir engizisyon mahkemesi havası içinde görüşen Karma Komisyon'un başkanı Kemal Bağcıoğlu ile GP'li Coşkun Kır-

ca ve Emin Paksüt'ün salondan dışarıya çıktıkları görüldü. Ayak üstü yapılan bir konuşmadan sonra her üçü de derhal kulis faaliyetine girerek özellikle AP ve GP milletvekillerinin genel kurul salonunda toplanmalarını sağladılar. Bu arada Başbakan Demirel'e de tez elden haber uçurularak genel kurul salonunda bulunması sağlandı.

Kemal Bağcıoğlu'nun, dokunulmazlık dosyalarının görüşülmesi için verdiği önerge okunduğu zaman saat 17.30'u gösteriyordu ve AP - GP takımı tam kadrosuyla Meclis'te hazır bulunuyordu.

Bu arada, Amerikalılara yakınlığı bilinen bazı kimselerin localarda konuşmaları cankulağıyla izledikleri gözden kaçmıyordu.

Bağcıoğlu'nun önergesini bu kadar geç saatte vermesinin gerekçesi derhal sırtıyordu. AP'lier zavalıca bir kurnazlık peşindeydiler. Dokunulmazlık görüşmesini geç saatte başlatarak akıllarınca, Çetin Altan haberinin İstanbul gazetelerinin Anadolu baskılarında yer almamasını sağlayacaklardı. Nitekim bu kurnazlık, daha sonra da tekrarlanacak ve Çetin Altan'ın dosyası sabah saat 4.45'te karara bağlanarak haberin gazetelerde günü gününe çıkması önlenmiş olacaktı.

Ferda Güley'in Çetin Altan'ı savunan, üç dosyalı Zeki-Efeoğlu'nun da Çetin Altan'ı suçlayan konuşmalarından sonra AP'lier için büyük sürpriz, CHP Lideri İnönü'nün konuşması oldu. Cum-

DEMİREL
(Muradına erdi...)



İşte AP'nin dosyalıları!

GP ile işbirliği yaparak Çetin Altan'ın Millet Meclisi'nde dokunulmazlığını kaldırarak AP Grubu'na mensup 19 milletvekili ile bir senatörün çeşitli suçlardan — ki bunlar arasında yüzkızartıcı suçlar da vardır — dosyaları daha karma komisyonda devre sonuna bırakılarak hasıraltı edilmiştir.

İşte, kendi suçlarını kendi pisliğini örter gibi örterek ıskılaşmış bir yazarı susturmak gafletine sürüklenen AP'lilerin tam listesi:

FUAT AVCI: (Türklüğü, Cumhuriyet'i, Büyük Millet Meclisi'ni, hükümetin manevi şahsiyetini, bakanlıkları, devletin askeri veya emniyet muhafaza kuvvetlerini veya adliyenin manevi şahsiyetini tahkir ve tezyif etmek)

KADRI EROĞAN: (Tebdirler Kanunu'na muhalefet ve Ceza Kanunu'nun 159. maddesi — 2 dosya)

ETEM KILIÇOĞLU: (Cumhurbaşkanına gıyabında hakaret ve sövme — Tebdirler Kanununa muhalefet — 3 dosya)

ABDURRAHMAN GÜLER: (Ceza Kanunu'nun 159. maddesi ve Tebdirler Kanununa muhalefet)

FEHMI BOZTEPE: (Hükümetin manevi şahsiyetini tahkir)

ERTUĞRUL AKÇA: (Tebdirler Kanunu'na muhalefet)

AHMET DALLI: (Mensup olduğu DP'ye memuriyet sıfat ve selâhiyetini sulistimal suretiyle menfaat temini)

SETTAR İLKSEL: (Sahte evrak tanzimi)

MEHMET ALİ AYTAÇ: (MBK'nin manevi şahsiyetini tahkir)

TURHAN DİLLİGİL: (Tebdirler Kanunu'na muhalefet ve Ceza Kanunu'nun 159. maddesi — 16 dosya)

SINAN BOSNA: (Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanununa muhalefet)

ABDURRAHMAN ŞEREF LÂÇ: (Nesren hakaret)

MUAMMER DİRİK: (Tebdirler Kanunu'na muhalefet — 2 dosya)

ZEKİ EFEYOĞLU: (Dini gizli cemiyet kurma ve Tebdirler Kanunu'na muhalefet — 2 dosya)

ORHAN SEYFİ ORHON: (Tebdirler Kanunu'na muhalefet — 3 dosya)

SELÇUK AYTAN: (Trafik Kanunu'na muhalefet)

BEDRETTİN KARAERKEK: (Trafik Kanununa muhalefet)

ŞEVKET BOHÇA: (Tebdirler Kanununa muhalefet)

ALİ BOZDOĞAN: (Ceza Kanunu'nun 159. maddesi)

HİLMİ ONAT: (Vazifeyi sulistimal)

hürbaşkani Sunay ve Başbakan Demirel "anayasa sosyalizme kapalıdır" dediği halde, İnönü tamamen ters bir görüş getiriyor ve "anayasa sosyalizme kapalı değildir" diyordu. Ve uyarıyordu: "Şimdi yeniden bir gidet politikasına girmek için açık



KEMAL BAĞCIOĞLU
(Engizisyoncu başı)

kapının önüne geldiğimizi tahmin ediyorum. Ondan yakınını... Siyasal partiler anayasa teminatı altındadır ve bu teminatın başı anayasa mahkemesidir. Hakimler üzerinde tesir yaparak karar istihsaline çalışmak, bu kadar tecrübeden sonra, ne bugünkü hükümetin aklından geçer ne bugünkü hakimlerin böyle bir te-eire kapılabilecekleri farzulanabilir."

■ Bu karar suratlarına bir şamar gibi çarpılacaktır.

İnönü, AP iktidarına, başını çok yakında çarpacağı kayayı gösteriyordu; Türkiye'de Anayasa Mahkemesi vardı, yargıçlar vardı...

Ne var ki, sömürü düzenini sürdürmek için tam bir çılgınlık içinde çırpınan AP'lilerin ve de onların yordakçısı GP'lilerin gözleri, bu uyarmanın ciddiyetini göremeyecek kadar dönmüştü.

Nitekim engizisyoncu başı Bağcıoğlu "Çetin Altan memleketin meşru temellerine dinamit koymak isterse, orak-çekiçli ihtilali teşvik ederse, değil komisyon başkanı olarak, bir üye olarak dahi dokunulmazlığının kaldırılmasını isterim" diye direniyordu.

AP ve GP'lilerin suçluluk kompleksi içinde kapıldıkları hırçılık, TİP Lideri Aybar kürsüye geldiği zaman tam mânâsıyla patlak verdi. Başta şâki Hamido'nun adası olmak üzere AP'li ve GP'li milletvekilleri bahaneler icadederek TİP milletvekillerinin üzerine saldırdılar.

Bu sırada Amerikalılara yakınlığı bilinen kimselerin sık sık

dinleyici localarını terk ederek telefon başına koştukları görülmüyordu.

Bu atmosfer içinde konuşan TİP Lideri Aybar, "Bu hadisede anayasanın 79. maddesinin 2. fıkrası uygulanamaz. Berraklığa kavuşması gereken nokta buradadır" diyerek Kırca ve Paksüt'ün akıl hocalarına rağmen AP'nin içine sürüklendiği hukuk dışı çıkmaza ortaya koydu. Bir milletvekilinin Meclis içinde söz, fikir ve düşüncelerini açıklaması ve bunları dışarıda tekrar etmesinin suç sayılamayacağını, ancak parlamento görevi ile ilgili olmayan bir suç işlemesi halinde dokunulmazlığının kaldırıl-

abileceğini belirten Aybar "Yazılar, buradaki konuşmalara uygun yazıldığına göre, kovuşturma yapılmasına imkân yoktur. Dokunulmazlığın kaldırılmasında iktidar partisinin ve hükümetin menfaati varsa veya dokunulmazlığının kaldırılması istenen milletvekilinin sebebiyet verdiği bir anda dolayısıyla halkın galleyanı söz konusu değilse dokunulmazlık kaldırılmaz. Aksi halde dokunulmazlıkla birlikte demokrasi de kalkar" dedi.

Çetin Altan ise, kendisini tam bir panik havası içerisinde dinleyen AP ve GP'lilere "Benim dokunulmazlığım kaldırılınca kurtulacak mısınız zannediyor-

gibi çeneleri kısılmış, burun kanatları kabarmış bağıriyor, duruyorlardı.

— Çetin Altan'ın yazıları bu düzenin temelinde dinamit koymaktadır...

— Çetin Altan'ın yazıları, komprador soygununun dinamit koymaktadır, dedim.

Ne demektir köylü, işçi? Ne demektir onların ağırlığının devlet yönetimine katılması... Onlara iki üç ktır, iki üç palavra yeter ve artardı bile...

Emekçi kitlelerinin uyanmasına çalışmak komünistlikti.

Cellat gelip götürmeliydi böylesini...

Ve onlar tefeciliği teşkilatlanmamış kredi piyasası diye rahatça yutturmalydılar halka...

Kimisi Brezilya'dan, Yunanistan'dan söz açıyordu. Orada da halktan yana olanlar, soygunlara karşı çıkanlar yok edilmişlerdi. Burada da böyle olmalıydı. Bir barbar faşizminin bütün canavarlığı karşısında somutlaşıyordu. Ve benim güler, eğlenerek, soğukkanlılıkla "Şu halinize bakın" dememe sinirleniyorlardı...

Bu hafta içinde de yine sabahlara kadar benimle uğraşacaklar. Uzaktan gözetleyip duruyorlar. Acaba moralim bozulacak, acaba pörsüyecek, usanacak, yıkılacak mıym diye...

Hele iki tane GP'li vardı ki, oradan oraya mekik dokuyor, kulis yapıyor, kürsüye fırlıyor, AP'li-lerden daha çok kapkaççıyı savunacaklarını birilerine ispat etmeğe çalışıyorlar.

Benim inanışına göre, bu soy kişiler bu devleti artık yönetemez. Türkiye'nin bütün aklı başında kişileri, daha büyük felâketler patlamadan gerekli freni yapmalı, olmazsa yeni seçimler için iki yıl daha beklenemeyeceğini ileri sürmelidirler.

İç politika da, dış politika da iyice çığırdan çıkmıştır. Kıbrıs gitmek üzere, İktisadi durum tam çıkmaza girmiştir.

Ve siyasetçiyiz diye nereden geldikleri belli olmayan bir takım ağı köpürmüş kişiler halktan yana bütün güçleri ezme krizleri içinde buhran geçirilmektedir.

Türkiye bugün tarihi bir devrini yaşamaktadır.

Çetin Altan

sunuz? Ben gidersen bunlar yine bölünecektir. Fikirlerden korkmayın. Bir yazar uğraşmış, o kadar büyür. Bir memleketin parlamentosu da saat 04'e kadar bir yazarla uğraşsa, o yazar, o parlamento kadar büyür" diyerek son defa uyardı, bulunuyordu. Konuşmasını bitiren Çetin Altan, salonu terk ederken, geride çıkarları uğruna her şeyi göze almış bir topluluğu tarih sorumluluğuyla başbaşa bırakıyordu.

Ve kendi âdi suç dosyalarını hasıraltı eden insanlar, 21 Temmuz sabahı Ankara uykudan uyanırken Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırarak kirli o-

yunun birinci perdesini indiriyorlardı.

Şimdi Çetin Altan Anayasa Mahkemesi'ne müracaat edecek, tir ve söz bu yüce mahkemenindir. İnönü'nün ve Aybar'ın açıkça belirttikleri gibi anayasa ya açıkça aykırı olan bu karar ergeç AP'lilerin ve GP'lilerin suratlarına bir şamar gibi çarpılacaktır.

Artık yağma ve terör cephesi ile anayasa cephesi karşı karşıyadır.

Zafer mutlaka anayasacıların olacaktır.

Ve Çetin Altan'ın her zaman söylediği gibi "Tarih onları affetmeyecektir!"

BU, CIA AJANLARININ TEZGAHLADIĞI BİR KOMPLODUR!

■ TİP Genel Yönetim Kurulu toplantısında, emperyalizmin Türkiye'deki planları ortaya kondu ve önemli kararlar alındı.

TÜRKİYE İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu, geçen hafta yaptığı olağan toplantısında yurt ve dünya sorunları karşısında partinin görüşlerini tesbit etmiş, bu arada parti içi sorunlarla ilgili bazı kararlar almıştır.

Toplantıdan sonra Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, özette şu açıklamayı yapmıştır:

"Toplantıda siyasal ufkun kapalı olduğu, dünyamızı ve Türkiye'nin dar boğazlara sürüklediği cümlele görülmüştür. Amerikan emperyalizminin, dünyanın stratejik noktalarında hakimiyet kurmak yolundaki açık ve gizli gayretleri insanlığı savaşta sürükleyebilecek çok ciddi bir tehlike yaratmaktadır.

Ortadoğu savaşının bir hedefi de, Suriye ve Mısır'daki sol karakterde, Amerikan alayhtarı rejimleri çöktürmektir. Yunanistan'daki faşist darbe de Amerikan alayhtarı, sola açık bir hükümetin kurulmasını önlemek için yapılmıştır.

Anayasamızın sosyalizme kapalı olduğu yolundaki demeciler de aynı siyasal hedefin kaba çizgisi üzerindedir. Yalnız Amerikancı partilere ve fikirilere yer veren bir sözde demokrasiye zemin hazırlamak için, önce kışkırtıcıla istiklalci, sosyalist Türkiye İşçi Partisi'nin, sonra sırasıyla ister istemez sadece bağımsız bir dış politika isteyen ertanın solunu savunan bütün

muhalefetin susturulması tasarlanmaktadır. Bu komplonun CIA ajanlarınca tezgâhladığı meşhur Tunçkanat raporuyla ortaya çıkmıştır.

Demirel Hükümeti, ayrıca, hızla bozulan iktisadi şartların da artan baskını altındadır.

Gerçek ve tam bağımsızlığı savunan ve rejimin gerçekten fukara emekçi halkımız yararına işlemesi için ekonomik, sosyal, ahlaki gerekli bütün reformları samimiyetle gerçekleştirmeye hazır olanlar, Demirel hükümetine karşı, Amerikan emperyalizmi, adamları ve araçlarına karşı birleşik tek bir cephe halinde savaşmaktadırlar.

Tehlikelere tekrar işaret ediyoruz. Türkiye'yi Amerikan emperyalizminin ıleri karakolu halinde muhafaza etmek için plan hazır: sosyalizmin saf dışı edilmesiyle batılınması düşünülen bu plan, demokrasinin tasfiyesiyle sonuçlanacaktır.

Genel Yönetim Kurulumuz, parti içi meseleler üzerine de eğilmiştir. Dar boğazlara girerken, partinin birliği ve üyeleri arasındaki karışıklık sevgi ve saygıya zedelemeye matuf faaliyetleri akim bırakacak kararlar alınmıştır."

Parti içi meseleler üzerine alınan kararlara göre, parti üyelerinden 13 kişi, "parti içinde dayanışmayı bozacak şekilde parti organlarında gizli ve maksatlı

faaliyetleri sabit olduğu" ve bir kısmı ayrıca "şahıslarla ısrarlı şekilde uğraştığı" gerekçesiyle ve ihraç isteğiyle Merkez Haysiyet Divanı'na sevk edilmişlerdir.

Haysiyet Divanı'na sevk edilen üyeler şunlardır:

İstanbul İl'nden Sevinç Özgüner, Kumru Gözügeçgel, Naci Ormanlar, Rasih Nuri İleri; Ankara İl'nden Süleyman Ege, Halit Çelenk ve Şekibe Çelenk; Malatya İl'nden Vahap Erdoğan; Trabzon İl'nden Umran Baran; Adana İl'nden Necati Aykay, Tuncer Yanar ve Necip Devci.

Genel Yönetim Kurulu toplantısına katılan 36 üyeden 35'i haysiyet divanına sevk kararına oy vermiş, sadece hakkında sevk kararı verilen Genel Yönetim Kurulu Üyesi Halit Çelenk muhalif oy kullanmıştır. Haysiyet Divanı'na sevk edilenler arasında Merkez Haysiyet Divanı üyesi Şekibe Çelenk de bulunmaktadır.

Genel Yönetim Kurulu, ayrıca, haysiyet divanına sevk edilenlerin parti yönetim kurullarındaki görevlerinden de alınmalarını kararlaştırmıştır.

Toplantıda, ayrıca partinin teşkilatlanma ve propaganda faaliyetleri için bir mali yardım kampanyası açılması ve ilk olarak 20 jeep satın alınması da kararlaştırılmıştır.



MEHMET ALİ AYBAR
Kuzey Vietnam'a gidiyor

■ Aybar, soruştur-
ma için Kuzey Viet-
nam'a gidiyor

TİP Genel Başkanı Aybar, Russell Mahkemesi adına hukuk komitesi başkanı olarak Kuzey Vietnam'a gitmek üzere bu hafta Türkiye'den ayrılmış olacaktır.

Aybar'ın başkanlığındaki heyet Kuzey Vietnam'da Amerika'nın kullandığı yasak silahlar ve Genocide suçları üzerinde incelemelerde bulunarak hazırlayacağı raporu mahkemeye sunacaktır.

Bilindiği gibi, Russell Mahke-

mesi, geçenlerde Stockholm'de yaptığı duruşmada, Birleşik Amerika ile Vietnam'daki müttefikleri Avusturalya, Yeni Zelanda ve Güney Kore'yi, beynelmilel hukuk gereğince, tecavüzde bulunmaktan ve sivil hedefleri bombalamaktan suçlu bularak oybirliğiyle takbih edilmelerine karar vermiş bulunuyordu.

Russell Mahkemesi, sonbaharda tekrar toplanarak Aybar başkanlığındaki heyetin hazırlayacağı raporu görüşecek ve Amerika'nın "yasak silahlar kullanmak" ve "masum insanları topyekûn imha etmek" suçlarını karara bağlayacaktır.

Sonun başlangıcı

ÇETİN Altan'ın dokunulmazlığını kaldırdılar. Dün TİP'ilerin üstüne yürüdüler. Dün olmadık işler yaptılar. Yığitlik, kabadayılık gösterileri yaptılar. Dün astığımız astık, kestiğimiz kestik dediler. Dün biz Türkiye'yi çiftliğimiz gibi idare ederiz, Morrison firmasını idare eder gibi idare ederiz, dediler. Çiftlik idare etmenin, Morrison firması idare etmenin de bir şartı şurtu var, ama Türkiye'yi idare etmenin hiç bir şartı şurtu yok dediler. Türkiye'nin sevenleri Dumlupınara gömülü, Çanakkale'ye gömülü, Anıtkabirde yatıyor, dediler. Bütün bir millete meydan okudular. Anayasayı çiğnediler, Anayasa suçu işlediler.

Veryüzünün en büyük imparatorluğunu kurmuş bir milleti tutsak ederlerse, tutsak eylleninin kulu kölesi olurlarsa, bu memleketin çocuklarından da, şu Türkiye'de oturan burjuvalara bir ses çıkaran olmazsa, işte böyle olur. Bekle-yin daha.. Türkiye'yi yok edecekler. Bu gidiş gidiş değil. Böyle giderse, bu Türk milletinin sonudur. Görünen köy kılavuz istemez. Yazık ki, yazık ki bir milletin

yok edilmesini gözlerimizle görüyoruz. Yazık, kınsız kimsesiz millet.

Sanki Fatih'i yetiştiren, Kanuni Sultan Süleyman'ı yetiştiren bu millet değil. Sanki Koca Sinan'ı bu millet yetiştirmiş. Sanki Yunus Emre'yi, Karatavog'ları, Pir Sultanı, Köroğlunu, Dadaloğlunu yaratan bu millet değil. Sanki sömürgeciğe yeryüzünde ilk karşı koyan ve sömürgeciyi ilk denize döken, kahreden bu millet değil. Sanki bu Türkülerin, bu kilimlerin, bu güzelim geleneklerin sahibi bu millet değil. Sanki Mustafa Kemal'i yaratan bu millet değil. Sanki dünyanın en cömert, en yığit milletlerinden birisi olan, onurlu, eğilmeyen yıkılmayan bu millet değil.

Bir komprador azınlığı tutsak kıldır-muş efendilerine yurdumuzu, halkımızı. Dilediği gibi bu topraklar üstünde at oynatıyor. Ne kanun tanıyor, ne hukuk.. Ne gelenek, tanıyor, ne millet.. Bir karabük fırtına gibi çökmüş yurdun üstüne.

Ben bunları tanımam kardeşler. Yas-siadanam tanımam. İlk günü Yassıada mahkeme salonunda görmüşüm bunla-

rı. İusana değil, korkak, bitkin, bir acayip kütleye benziyorlardı. Zavallı, acınacak. Ve ben Yassıada'da bunların yüzünden insanlığına acımışım. Bunlar yüzünden bir süre insan soyuna saygımı yitirdim. Öylesine sinmiş, öylesine fikirdim, öylesine zavallıydılar ki. Ve bunlar Türk milletini yollar yılı idare etmişlerdi. Tarihin en büyük milletlerinden birisini..

Ve Fatih ve Kanuni Süleyman, Koca Yunus, Koca Sinan.. Ve yaratan Türk halkı.. Ve Mustafa Kemal. Ve ulu bir tarih.. Ve sonsuz, taze, yaratıcı bir kültür.. Ve tarihi boyunca tutsak olma-mış büyük bir millet.. Ve Demirel, ve Demirel, ve Demirel, ve Demirel.. Ve Morrison firması Türkiye Müessesili Süryman Bey.. Ve İktidarın başı..

Ben demedim mi size hepsi hepsi Çanakkale'de, Dumlupınar'da kaldı, di-ye.

MİNKA ABLA

Panait Istrati'nin en dokunaklı, insanlık sevgisi ile dolu bu güzel romanının Yaşar Nabi tarafından yapılmış olan çevirisi üçüncü defa olarak Varlık Yayınları arasında çıktı.

Fiyatı 4 liradır.

(Ant Der: 269)

Dünyayı değiştiren sosyalist mücadelenin yüzyıllık tarihi

Sovyetler Birliğinde Sosyalizmin Kuruluşu

Fadayeç-Çermenski-Golikof (Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi üyeleri)

10 lira

PAYEL YAYINEVİ
P.K. 889 İSTANBUL
(Ant Der: 268)

Yaşar
Kemal

KIBRIS GİTTİ GİDER

Ferruh Doğan

FETHİ NACİ

DİŞİŞLERİ Bakanlığının davetlisi olarak geçen hafta içinde Ankara'ya gelen İngiltere'nin Dış İşlerine Yardımcı Devlet Bakanı Fred Mulley'nin yaptığı temalar, Demirel'le Çağlayangil'in İnönü ile iki saat süren görüşmeleri, Yunanistan'la yapılan ve oyalamadan başka bir şeye yaramadığı bilinen ikili görüşmelerden sonra, Kıbrıs meselesini yeniden ön plana çıkardı. Fred Mulley'nin resmen yalanlanan teklifi, dış basında yazılanlar Kıbrıs meselesinin önümüzdeki günlerde Amerikan desteğindeki Yunanistan'ın istediği biçimde bir çözüme kavuşturulacağını göstermektedir.

Arap âlemini kendine düşman eden Amerika, Yunanistan'da iktidara getirdiği faşist cuntayı halka şirin gösterebilmek için, halkın büyük özlemini, Enosis'i, gerçekleştirme kararındadır. Bağımsızlıktan yana olan Makarios'u devirmek, bir de Türkiye'ye, sayın Nadir Nadi'nin deyişiyle, "sünnet edilecek çocuğa şeker verilmesi misali" Adadaki İngiliz üslerini devretmek (bunların ne dereceye kadar "üs" sayılabileceği de bir ayrı konu), Amerika'nın gözünde, bu iş için yeterlidir. Nitekim Yunan askeri hükümetinin Devlet Bakanı Papadopoulos, gazetelerin yazdıklarına göre, Kıbrıs'a gizlice geçerek bir darbe için zemini yoklarken, Fred Mulley de Türkiye'de gerekli temasları yapmakta, bu temalara İnönü'nün de katılması sağlanmaktadır. Makarios'un devrilmesi karşısında Türkiye'nin kayıtsız kalmamasının istediğini, Türkiye'ye verilecek üslerle de Enosis'i Türk kamu oyuna iki taraflı bir Enosis gibi göstermek hazırlıklarının başladığını tahmin etmek güç olmasa gerek. İnönü ile iki saat konuştuktan sonra gazetecilerin bir sorusuna "Enosis olmayacağını defaatle söyledik," diye cevap veren Demirel'in geçen yıl New York Times gazetesine verdiği bir demeçte "Eğer destekleyebileceğimiz bir anlaşmaya varabilirsek gazetesinin yazacaklarının önemi yok. Ülkeyi hükümet yönetmektedir ve hükümet de yalnızca Meclise karşı sorumludur," dediğini hatırlayanlar Demirel'in kamuoyundan çok İnönü'yü (bir de orduyu) önemsedini farkederler.

İNGİLİZ üslerinin Türkiye'ye devredilmesi, yani üslü bir Enosis, Demirel'in "destekleyebileceği bir anlaşma" olabilir. Ne var ki üslerin Türkiye'ye devri, ya da üs niyetine Türkiye'ye bir miktar toprak parçasının verilmesi Türkiye'ye daha önce de teklif edilmişti. Acheson planının, Başkan Johnson'un isteğiyle, değiştirilmiş şekli olan bu teklif İnönü hükümetince reddedilmişti. İnönü, o zaman reddettiği bu teklifin bugün kabulü halinde susacak mıdır?

Bunun dışında, Türkiye'yi tatmin için verileceği söylenen bu üsler, gerçekte, Türkiye'nin başına bir belâ olmayacak mıdır?

Üslü Enosis'in kabulü demek, uzun yıllardır savunulan "bağımsız ve federatif Kıbrıs"ın bir yana itilmesi demektir. Oysa Türkiye, bu çözüm yolu için Üçüncü Dünya ülkelerinin de, sosyalist blokun da desteğini sağlamak yolunda büyük çabalar harcamış, oldukça olumlu sonuçlar elde etmişti. Şimdi, üslü Enosis'i benimsemek, Türkiye'yi, yeniden, Ortadoğu'da Anglo - Amerikan petrol çıkarılarının bedava bekçisi durumu-

na sokacak ve Üçüncü Dünya ülkeleri ile karşı karşıya getirecektir. Yeryüzünde bütün askeri üslerle karşı direnmenin alabildiğine geliştiği bir dönemde bize verileceği söylenen üslerin kısa sürede tekrar Yunanistan'ın eline geçeceği bir yana, bu üsler için harcanacak paraları bulmak ayrı bir derd olacaktır. Ve gerçekte, bizim yerimize yerleşecek olanlar Amerikalılar olacaktır.

KIBRIS meselesinin bir tek adil çözüm yolu vardır: Bağımsız ve federatif Kıbrıs! Bunun dışında kabul edilecek bir çözüm yolu, gerçekte, Kıbrıs meselesini bir çözüme vardırılmaz değil, yeni bir çıkmaza sokmak olacaktır. Başımıza belâ olacak ve bizi Amerika'ya daha da bağılı bir hale getirecek olan İngiliz üsleri karşılığı bağımsız ve federatif Kıbrıs'tan vazgeçenler, kolay kolay, Türkiye'nin çıkarlarını Yunanistan'a peşkeş çekmek suçlamasından kendilerini kurtarmayacaklardır. AP'nin ve büyük sermayenin hizmetindeki basın bile Türk halkını kolay kolay aldatamayacaktır. Kıbrıs'a gönderilen işbilir görevlilerin çabaları, Kıbrıs'ta Enosis'e karşı olan Türklerin susturulması, "mücahitler"i Kıbrıs'tan geri çekilmesi Kıbrıs'taki soydaşlarımızın gerçeği görmelerini önleyemeyecektir. Ve Kıbrıs, kanayan bir yara olmakta devam edecektir.

ORTAM öylesine hazırlanmaktadır, Amerika öylesine somut ve kısa vadeli hedefler peşindedir ki artık Kıbrıs'a veda etmekten başka yapacak bir şeyi kalmayan iktidar için bu durumu bir "zafer" olarak yutturmak üzere propaganda faaliyetine geçmekten başka yapacak iş kalmamıştır.

Ama Kıbrıs'ın Yunanistan'a verilisi Türk halkının emperyalizmin ne idüğünü anlaması, bakımından, Amerika ile olan ilişkilerin Türkiye'ye nelere mal olduğunu anlaması bakımından unutulmaz bir ders olacaktır. Emperyalizmin dümen suyunda gitmenin bize daima kayıplar verdireceği bir kere daha anlaşılacaktır. Dış politikamızı Amerikan emperyalizminin etkisinden kurtarmadıkça, "istiklâl-i tam"ı bir dış politika görüşünü benimsemedikçe belâlardan kurtulamayacağımız en somut şekilde görülecektir. Emperyalistlerin çıkarlarına uyan çözüm yollarının Türkiye'nin çıkarlarına uymadığı, Türkiye'nin çıkarlarına uyan çözüm yollarını ise emperyalistlerin kabul etmediği bir kere daha anlaşılacaktır.

MİLLÎ çıkarları her şeyin üstünde tutan Türk sosyalistleri bu gerçekleri halka anlatmaya devam edeceklerdir. Yunanistan'daki faşist cunta özgür Yunan düşüncesini susturmuştur; Kıbrıs'ta yapılacak bir askeri darbe Kıbrıs'ta da bir ölüm sessizliği yaratabilir. Ama emperyalistler ve yerli işbirlikçileri Türkiye'de özgür düşüncüyü, millî haysiyet duygusunu, bağımsızlık özlemini kolay kolay yok edemeyeceklerdir.



GOMONİST!

Nâzım Hikmet, Moskova'da meşhurlar arasında yatıyor

— VI —

MOSKOVA herkeste elbet başka başka çağrışımlar yaratır. Kimi Napoleon'un seferini, kimi Moskova Geceleri melodisini hatırlar. Kimi sigara paketinin arkasına şu kelimeleri sıralar: Votka, Troyka, Kazaska, Mujik, Ivan Mujokin. Bir başkası rastgele şu kelimeleri mırıldar: Lenin, Kremlin, Tolstoy, Harp ve Sulh, Nataşa, Karamazof Kardeşler, Raskolnikov, Çar Nikola, Korkunc Ivan, Kızıl Meydan, Rasputin...

Moskova denince ben nedense hep Maşa, Olga ve Irina'yı, ve bu üç duygulu kızkardeşin küçük taşra şehrinde «Ah Maskuva Maskuva» diye iç geçirirlerini hatırlarım. Ben Üç Kızkardeş'i, ilk, 1930'larda Muhsin Ertugrul'un rejisinden görmüş, tanımış, sevmiştim. Sonra Viyana'da bunu sahneye koyan rus rejisör Şarof'a asistanlık ettim. Provaları ile birlikte en az otuz kere görmüş sayılırım. Çehov'un, Üç Kızkardeş'i belki en iyi eseri de sayılmayabilir. Ama onun en iyi eseri yoktur bence. Çehov en küçük hikâyesinden en uzun piyesine kadar hep aynı kalitenin ne üstüne ne altına düşmeden, her tipine, her satırına kendi kişiliğinin damgasını, kendini hiç duyurmadan — ustalık bu değilse nedir zaten — veren bir yazardır.

Novo Diveçye mezarlığında ilk aradığım mezarlardan biri Çehov'unki oldu. Moskova'da Çehov'un evini sordum. Gittim gördüm. Bizi kapıda yumuşak, içli, duygulu bir kadın karşıladı. Çehov'un yarattığı insanlardan biri sanki, kitaplardan sahnedeki kağıt bu vişne ağaçlı bahçeye sığınmıştı.

Bu sayıda Çehov'un Tolstoy'a çık-mış nadir ve tarihi bir resmini sunuyoruz. Bence hiç bir portresi Çehovu bu fotoğraftaki kadar iyi yansıtamaz. Bu yumuşak, mazlum, efendi insanın hikâyeciliği, ilk gününden beri başarılı geçmiştir de, onun yazarlığı zavaliye ne üzüntülere mal olmuştur. Mart'ın ilk fiyaskosunda yuhaları duymamak için locasından suçu gibi usulca Peter-sburg sokaklarına kaçan, karın altında saatlerce yürüyen, ve bir daha tiyatro yazmaya tövbe eden Çehov'u görür gibi oluyorum. Oysa aktörlere:

— Önemli olan tabii olmaaktır, hamımlar beyler, demişti. Sade, süsüz, yapmacıksız, olduğu gibi oynayın. Çünkü canlandıracağınız kişiler, hergünkü alelade insanlardır.

Novo Diveçye'de

Olağanın, gündeliğin altında yatan giri vermek, enrike, gerilime alışık tiyatro seyircisine psikolojik diyaloglar ve hayat kadar rastgele ve dağınık yeni bir oyun çatısı sunmak elbette riskli bir şeydi. Düzeydeki eleştiriciler bunu kireçlenmiş kahplarının kışmasına vurup, (Teknik yetersizlik) diye adlandırdıverdiler. Mart'ı Petersburg'da seyreden Tolstoy bile:

— Çehov modern hikâyecilerimizin en kabiliyetlilerinden biridir. Ama Mart'ı kötü bir oyun. Piyenin en iyi yeri yazarın monologudur. Ne var ki, bu çeşit otobiyografik pasajlar oyundan çok denemeye yarar. Çehov piyes yazmayı bıraksa iyi eder, demiyor mu idi.

Oysa Tolstoy onun hikâyeciliğinin eşsizliğini herkesten önce anlayanlardandı:

— Çehov'un ekspresyonist ressamı gibi kendine özgü bir tarzı var. Yakından bakınca renk lekelerinden başka

bir şey göremiyorsunuz. Ama uzaktan bakınca insan onun hârikulâde âlemini anıyor.

Çehov'un Novo Diveçye'de, küçük demir parmaklıklar içindeki mezarı, onun hayat üslubu kadar gösterişsiz... Yanında karısı ve kardeşi yatıyor, tümünü bir vişne ağacı gölgeyor.

Günlerden Pazar. Halk Novo Diveçye, (Yeni Kız Manastırı) Mezarlığı'nın yollarında, ellerinde çiçekler dolaşıyor. Mezarlıktan çok parka benziyor burası. Moskova Sanat Tiyatrosu'nun önünden bu sabah geçmiştik. İşte önce Mart'ı, sonra Çehov'u, aylarca prova ile ve anlayışlı bir direnişle dünyaya kazandıran Stanislavski burada yatıyor. Oyunculuk sanatını ilim haline getiren ilk büyük rejisör, hasta yazara son bir kıvanç ışığı verebilmek için bütün trupu ile Yalta'ya, Çehov'un ayağına kadar gidip ona oyun oynayan insan ve dost Stanislavski burada şu muhteşem pembe mermer dikdörtgenin altında yatıyor.

Baş en kalabalık mezarlardan biri de Stalin'in karısı Alekseyeva'nın mezarı. Bilindiği gibi bu kadını Stalin'in öldürttüğü rivayet olunuyor. Svetlana Stalin'in Amerika'ya sığınıp dört yapraklı gül gibi resimler çıkarması, Amerikan yayınevlerinin Amerikanvari bir gürültü ile lanse ettiği anılarını yayınlamaya başlaması, belli bir şey ki Sovyetlerde çok kötü karşılanmış.

Svetlana'ya duyulan nefret, Alekseyeva'ya gösterilen ilgide ifadesini buluyor.

Nâzım'ın mezarı

Gogol'un mezar taşında Teyrat'tan tek bir satır vardı. Yazar bunu kendi vasiyet etmiş:

— Açı sözlerime gülecekler.

Ruslar «Gogol'u yalnız rusça okumalı» diyorlar, «Onun büyüklüğü o zaman belli olur.»

Çevrilince dil ustalığından gelen boyutu kayboluyormuş. Çevirinin bütün kaybettirdiklerine rağmen Gogol'un büyüklüğünü hangimiz sezmiyoruz?

Taras Bulba'daki o rüzgâr gibi so-luk ve anlatsı dehasına, Müfettiş'teki o polifon mizah dünyasına, Burun hikâyesindeki o fantasti şahkasına kaç yazarda, bir arada, rastlayabiliriz?

Müfettiş'i oynayan oyunculara verdiği öğüt duvara asılıp ezberlense yerli:

— Aman karikatüre düşmeyin, diyor büyük usta, Aşırılığa, âdillığe kaçmayın. Oyuncular güldürmeğe ne kadar az önemlerse rollerinin güllünc yâ-nını o kadar iyi farkedebileceklerdir. Asıl, güllünlük, her oyuncunun kendi saplan-tısına büyük bir ciddiyetle bağli olu-şundan, doğacaktır. Bu saplantıların hoşluğunu saçmalığını ancak uzaktan bakan seyirci görebilir.

İyi komedinin tanımı zannınca bun-dan iyi yapılamaz.

Mayakovski'ye kişiliğine uygun bir mezar yapmışlar. Köyü renkli mermer-den bir fon önünde alabildiğine özgür ve iradeli bir ozan başı. Heykelin boğazındaki kumaştan kıpkırmızı fuları bi-raz yadırgıyorsunuz. Soyutla somut pek uzlaşmıyor. Bu fuları, soldukça değis-tiriyor olmaları.

Nâzım Hikmet de Novo Diveçye'de yatıyor. Nâzım'ın mezarı tek blokta bir kaya parçası. Bunun üzerine İtalyan bir ressamın, onun Yürüyen Adam giri için tasarladığı figürü çizmiş, ba-gına Nâzım'ın kıvrık saçlı başını o-turtmuşlar. Nâzım ölmeden bir kaç

Tolstoy ile
Çehov'un
Türkiye'de
ilk defa
ANT'ta
yayınlanan
fotoğrafi

KONSTANTİN SİMONOV'UN EVİNDE...

Yıl önce söz arasında, ölünce, «Anado-lu'ya gömülmesini, baş ucunda da bir çınar bulunmasını vasiyet etmiş.» Keş-ke arzusu uyulsa idi. Nâzım Hikmet'in mezarı başında, Azerbeycan'ın ünlü şairi Resul Rıza, eşi Genceli Şaire Ba-yan Nigar Rıza, oğulları yine şair Anar Rıza ve Şair Enver Mehmed Hanh'ı bulduk. Rus şairlerinden birinin Türki-ye'yi ziyaretten dönerken bir kova türk toprağını getirip Nâzım'ın mezarına diktiğini anlattılar.

Nâzım, bir çok ünlülerin arasında yatıyor. Taze çiçeklerden belli ki ziya-retçisi de çok. Herkes onu hayatında sevmiş, şimdi, öldükten sonra da, say-maya devam ediyor. Ne var ki, özle-diği gibi Anadolu'da bir köy mezar-lığında bir çınar altında topraklaşmak, çok sevdiği türk insanların arasında eriyip kaynaşmak Nâzım'a daha yara-san bir son olurdu.

Nâzım'ın son yıllar yanında bulunan-lardan onun hayatına dair çok ayrıntı-

HALDUN TANER



Haldun Taner Moskova'da Konstantin Simonov ile...

lar dinledim. Moskova'da bir Nâzım Hikmet Arşivi kurulmuş. Bunun başkanlığını Sovyetlerin ünlü yazarı Simonov almış. Nâzım'ın her yazdığı, her konuştuğu burda tasnif ediliyor.

Son yıllarda yurdumuzda da Nâzım Hikmet'in eserleri yeniden basılmaya bağlandı. Oyunları oynanıyor. Nâzım'ın: — Ölümden sonra oluşum'a benim aramda bir mütareke bırakacak, kehanetli bir derece doğru çıkmışa benzer.

Valâ Nurettin, (Bu Dünyadan Nâzım Geçti) siyle sıcak bir dost açısından büyük saire bakışını bize iletti. Nâzım Hikmet'in ikinci eşinin oğlu editör ve eleştirmen Memet Fuat üvey bacasının annesine yazdığı mektupları yayınladı. Orhan Kemal Bursa hapisanesi anılarını, A. Kadir Harbiye Olayı Hikâyesini bastırdılar.

Nâzım Hikmet'in bir başka yakın dostu Kemal Tahir de yakında Nâzım'ın kendisine yazdığı yüzlerce ilginç mektubu yayınlıyacak. Aziz Nesin'in ise yıllardır Nâzım Hikmet üzerine bir inceleme hazırladığını biliyoruz.

Bütün bu zengin materyale Nâzım'ın son eşi bayan Vera'nın hazırlamakta olduğu eser ve Ekber Babayef'in ayrıntılı notlarını toplamaya karar verdiği gün yazacağı biyografi de eklense büyük sairin hayatı, her yanında aydınlanmış olacak.

Sovyet gençliği

Gece Nâzım'ın sıkıldıkça «Hadî gençlere gidelim» diye uğradığı Nikolai Lempert'le arkadaşları Vladimir Silis'in atölyesine gittik. Bu iki genç heykeltıraş bizi kırk yıllık dostmuş gibi karşıladılar. Ortada beyaz örtülü bir masa, her gelen çift oraya yiyecekler içecekler getiriyordu. Yenildi içildi. Ev sahipleri bize yaptıkları heykelleri gösterdiler. Nâzım'ın mezar taşı projesi de onlarınmış. O geceki toplantı yeni satın alınan beyaz masa örtüsü gerefine idi. Daha sonra gitarda çok sesli şarkılar söyle-

diler. Alabildiğine eğleniyorlardı. Kasıtsız, arka düşüncesiz ve temiz. Kendimi Montmartre'da sandım bir an.

Sovyetler'de genç kuşak nasıl düşünür, nasıl davranır, nasıl yaşar, nasıl sevir, diye merak edenler olacak. Genç millet her yerde aşağı yukarı, aynı şeyleri aynı heyecanla duyuyor.

Bir kere yaşlı kuşak genç kuşak çekimse burada da var. Bu bir hayat kurak. Gençler taşkın fizyolojilerinin gereği, yaşlıları fazla kireçleşmiş, fazla kendi ölçülerinin üstüne titrer buluyor ve bunları aşarken ayrı bir zevk duyuyorlar. Hakları da yok değil. Aşk bahsine gelince çoğu samir ki burda serbest aşk at oynatır. Yanlış. İhtilâlin ilk yıllarında daha çok alınan kaynaklı bir Freie Liebe (serbest aşk) propagandası yapılmış biraz tutmuş da. Ama ailenin gerekliliği anlaşıncı bu bir fanteziden ibaret kalmış. Evli olmadan yaşayan çiftler elbet var. Ama evli muamelesi ve saygısı görüyorlar. Sosyal düzen, seks cinayetlerine, cinsel sapıklıklara set çekmiş. Materyalizmin cinsel konularda alabildiğine aşırı bir özgürlük getirdiğini sanmak da doğru olmaz. Ruslar kadar aşk konusunda utangaç, edebî, ölçülü millet az gördüm. Sokakta, metroda, öpüşen, kendinden geçmişlere yahut da teshircilere burada rastlayamayacağımız. Sevmek güzel şey. Ama galiba sadece iki kişiyi ilgilendiren bir şey. Bunun avaz avaz sokağa ilan edilmesi, elbette şart değil. Ruslar iltirash bir millet, aşkı hafife almıyorlar.

Kadın erkek eşitliği lafta kalmayıp sosyal hayatın her alanına her anına yerleştiği için burjuva toplumlarındaki etiket numaraları burada gölünce karşılır. Kadına yardım ancak yaşlı ise gerekli. Emansipe rus kıızı, rus erkeğinin hiç bir alanda yardımını dilenmiyor. Bunu hakaret farzediyor. Sevgililer flört etmiyorlar mı? Flörtten ne anladığımıza bağlı. Flört etmek, karşındakine olduğundan daha güzel, daha ilgili, daha tatlı ve uysal ve nazik ve zeki görünme çabası ise, karşındakinin zaaflarını bulup bir gedikten onu tavlama manevrası ise, bunun adına gözboyacılık demek daha doğru sa-

yıdır. Her çeşit gözboyacılık dürüstlükle bağdaştırılamayan bir karakter zaafı sayılıyor. Olduğu gibi görünmek, pozdan sıyrılabilmek ise orada göze girebilmenin ilk aşaması. Bu durumda burjuva toplumun bunca piyesine konu olan bir sürü tavlama taktiği birden anlamsızlaşıyor. Ama bunun dışında kadın erkek arasında hiç mi cilveler yok. Rus kızları, Amerikan ve Amerikan bozması müzikallerin, filmlerin bize yansıttığı gibi, erkeksi, hört zört, kadın zarafetinden yoksun karikatürler gibi mi? Katıyen. Sevişen çiftler el ele gezmeye gidiyorlar, karşılıklı tartışmalar yapıyorlar. Kitap okuyor, müzik dinliyorlar. Tam bir arkadaşlık kurmanın bütün yollarından geçmeye çalışıyorlar. Her alanda birbirlerini tartışıyorlar. Arada dahi barışmalar, kıskanmalar oluyor elbet. Bunlar sevginin tuzu bilberi. Kadın erkek ilişkilerinin bu kadar atavik cilvelerini galiba kimse, hiç bir dünya görüşü dünyadan bütünü sürüp götürmez.

Simonov'un evinde

Rus konukseverliğini hep duymuşuzdur ya, yine de yerinde görmek gerek. Misafire ikram hususunda bir evde herkes seferber oluyor. Neleri var neleri yoksa getirip konukun önüne döküyorlar. Laf olsun, ikramcı denilsin, diye değil. İçten gelerek, konuyu elden geldiği kadar memnun etmek için.

Fransızları, Almanları bir düşünün. Bir de ikramda ölçsüz Rusları. Ziyafet yetmez gibi konuyu giderken de hediyelere boguyorlar. İngilizleri bir kalem unutacak olursak, konukseverlik galiba doğuya gittikçe artıyor. Rekor belki bizde ama Ruslar da bizden pek aşağı kalmıyor.

Konstantin Simonov'un evinde böyle külfetsiz ve içten bir konukseverlikle de ben karşılaşmışım. Şiir, hikâye, roman, oyun türlerinde kalem oynatan, her dalda da birinci planda ün yapan Simonov, özellikle (Gece ve Gündüz), (Silâh arkadaşları), (Canlılar ve Ölüler) i ile anılır. Eleştiriciler onu savaşı en yakın-

dan izlemiş Sovyet insanını kan manasında tesbit etmiş bir yaman müşahit sayıyorlar. (Silâh Arkadaşları) romanı teknik olarak, açı olarak, öz olarak ancak çok güçlü bir yazarın üstesinden gelebileceği bir romandır.

Simonov İstanbul'da iken Beyoğlu'nda bir arkadaşından koşup Osman Bey, Osman bey diye seslenmiş. Soluk solukla yetmişmiş.

— Aşkolun Osman Bey, demiş. Gördün de görmezden geldin. Sirkeden beri peşindeyim.

Yanımdakiler yanlışlığı anlatınca adamcağız utanmış, özür dileyip gitmiş. Fotoğrafından siz de hak vereceksiniz. Simonov türke benzediği için mi Türkleri bu kadar çok sevdiği için mi zamanla Türk'e benzemiştir, bilinemez. Usta romancı bizi özel otomobili ile bizzat o telden aldı. Özel şoförünün kullandığı araba ile apartmanına gittik. Eşimin bir arkadaşı, bulgar bir şair hanım da bizimle beraberdi. Bayan Simonov aydınlık, huzurlu, vekarla alçakgönüllülüğü birleştirebilmiş bir kadın. Kızları Çekoslovakya'da bir gençlik kampına gitmiş. Simonov, burda tanıdığım sanatçıların bir çoğu gibi, daimi bir neşe ve çaka havası içinde esprilerinin birine ötekini ekliyordu.

Bize son yaptığı uzak doğu gezintisinden resimler gösterdi. Kamçatka yarımadasında kendine nefis mors dişleri hediye etmişlerdi. Bunlardan birinin üzerinde şöyle bir ithafiyeye vardı: — İyi yazara da böyle güçlü diş gerek.

Bayan Simonov'un kendi pişirip kendi servis yaptığı sofrada konu Simonov'un son gezisi, Nâzım Hikmet, benim yeni gördüğüm ve Simonov'un çok merak ettiği Abidin Dino'nun futbol filmi ve kongre yorumları idi.

Duvarda Dino'nun bir tablosu vardı. Kahveleri bu resme ve primitif üslûbda bir şaheser olan Gürcü Ressamların resimlerine bakarak içtik.

Oradan ayrılırken üç saat boyu rusca konuşmuş olduğunun farkına neden sonra vardım...

(DEVAMI VAR)

MEVLÂNA ÜSTÜNE

Kutsallık Tüccarları

ABİDİN DİNO

MEVLÂNA, turizm ve gösteri kutsallıklarını yanyana görünce her seferinde utançtan yüzüm kızarıyor. Utançtan ve kızgınlıktan!

Geçen yıl "Planète" adında, kutsallık ve gizlilik duygularının dolandırıcılığı ile geçinen bir Fransız dergisi, Konya'dan bir Mevlevî "ekibi" getirtmiş, bilelet karşılığı boş vakit geçirmek isteyen Fransızlara, hem uydurmuş bir semâ seyrettirmiş, hem de "ruhanîyet"i artırmak için olacak, bir pillâv ziyafeti çekmişti.

Planète Dergisi, diyecek yok, ustalıkla sunulmuş güzel resim ve fotoğraflarla birlikte, bilimin şaşırtıcı yönlerini, masal-bilimi, ispiritizmayı, falcılık çeşitlerini ve sözde tasavvuf karmalarını birbirine katıp büyük şehir bunalımına kaçamak arayan, orta kültürlü küçük ve büyük kentlilere, inanç değilse bile kolay tarafından "olağanüstülük" duygusu sunmakta, otomobil selleri, metro sıkışıklığı, soluk günlerin döner dolaplığı içinde adı geçen dergi, okuyucularına, lüks kâhat üstünde "gaipiten" haberler iletmektedir.

Dergi işini yürütüyor, dergiyi çıkaran Pauwles Basınevi, ayrıca, açık saçık kitap basma yolunda uzmanlaşmayı da unutmuyor, arada bir gürültü koparabilecek konulara, "garip" tören resimlere, giderek, duman perdesi olarak iyi şiire, felsefe-özetlerine bile yer ayırıyor. Okuma alanında bir geneleve bedeli.

Gerçek sorunlardan okuyucuya ayırmak için (inanç ve tasavvufu bunlara katıyorum), dünya çapında girilen bir şarptaya hareketinin gereklerini yerine getiriyor bu dergi. Bu yetmiyormuş gibi, "manevî" önderliği daha da ileriye götürerek, Planète Dergisi, "Vodu" Ayinlerini, Kutsal Hint danslarını, Afrika tılsımlı şöenlerini de sahneye çıkarmayı unutmamıştı bir ara...

Neylerin, böylesi bir dünyada böylesi dolaplar dönecek. Kaldı ki, dini kurumlar Planète'den beterini yapıyor, "ruhanîyet" ya da "mâcize" perdesi altında, ticari işlere girişiyorlar. Örneğin, Lourdes şehrinde, senenin belirli günlerinde dört bucaktan gelen binlerce hristiyan hastalar birikiyor, Lourdes'lu Meryem Ana'nın onları bir çırpıda kurtaracağı umudu ile bekliyor, dualar ediyor, haç çıkarıyor, o arada şehrin otel ve lokantalarını dolduruyor, mum, kutsal incik boncuk, haç ve dinî heykelcikleri avuç avuç satın alıyorlar. Hasta nelere umut bağ-

lamaz ki! Bizimkiler daha akıllı, bozkır ortasında "secere" misali dal budak saran çınarlara, kırmızı, yeşil, sarı çapıtlar asıyorlar. Hem ucuz, hem ağaçlara şenlik rüzgârda.

Asırlık bir hristiyan kurumu olan Papalık, Portekiz'de İtalya'da, Lourdes'a benzer "iş"lere girişmekte, açık bir kazanç kurumu olan Pauwles Kitabevi'nin kat kat beterini yapmaktadır. Roma'da herhangi bir tütüncüye gidin, bir kaç liret karşılığında "günah silme" belgesi satın alabilirsiniz. Spor-Toto'nun başarısı karşısında, Roma kilisesi nasıl din-toto oyununa girişmiyor, şaşıyorum. Neyse, Papalığı yermeyeceğim, geçen Papa'dan beri o lümlü işler denedi zaman zaman...

Mevlâna deyince...

Başlangıçta müslümanlığın birleşme noktası, gerçek buluşma, dertleşme, güç alma ocağı olan Hac'cın, bugün bir takım madrabazların sömürme alanı haline sokulmak istendiğini, yurdumuzdan Arabistan'a gidenler görmüşlerdir. Hacı soymaca, almış yürümüş durumda! Anlaşılır şeyler bunlar; sermaye ve özel girişimin "manevî" olayları sömürme örnekleri...

Dönelim Planète Dergisi'nin tiyatro meraklılarına, "Mevlânâ" deyince, onlarca önemli olan, uzun küllâhlı ve beyaz etekli bir takım insanların, kolları açık, fırıldak gibi dönmeleridir. Anlayışları bu kadar sığ!

Geçen yıl, Planète Dergisi'nin Mevlevî gecesine gitmedim, gitmek istemedim, fakat merak edip olayı izleyen bir Türk arkadaşım "temail"den çıkınca bana ilginç şeyler anlattı. Arkadaşım bozuk düzen bir semâ seyrettikten sonra, "mevlevî"lerle gidip konuşmuş. Biri hâric, mevlevî degillerinin bunlar, sadece Avrupa gezisi uğrına az buçuk "dönmece" kulllanmış kişilermiş. Bunu böylece açıklamışlar. "Antrenör"leri olan, mevlevî eğitimi görmüş, fakat besbelli gerçek mevlevîlikle en ufak bir ilgisi olmayan o tek kişi ise, "Ne yapalım, etmek parası, hem de turizmi geliştiriyoruz efendim" demiş, başını eğip... Bilmeyorum, herhangi bir Türk turizm kurumunun parmağı var mıydı bu işte? Türk sefaretinden bir tepki oldu mu, olduysa ne biçimde? Yoksa "resmî" bir destek mi buldu bu çirkin oyun?

SAHNEDE
MEVLEVİ
GÖSTERİST
(Mevlânâ'ya
karşı
saygısızlık)

Yeni duydum, bu kez bu çaptan bir gösteri... Paris Türk Talebe Derneği'nin yanıltıldığı anlaşılıyor. İyi niyetlerinden şüphe etmediğim gençlerin, bu ağır yanlışlığı, ilerici kişiler olarak "geniş düşündüklerini" göstermek nedenine dayanmış olmalı. Elbette ilerici kişiler inanca saygı gösterirler, hem de başkalarından fazla, fakat Mevlânâ'ya ihanet edenlere yardım etmezler, illâ turizme katkıları olacaksa, ne bileyim, Concorde Meydanı'nda bir deve güreşi düzenlesinler. Konu mu eksik! Turistlere saçımızı süpürge edelim isterseniz, fakat Türk kültürünün ve şiirinin ulu kişisini turizme yem olarak kullanma küçüklüğüne düşmeyelim. Turist yerinde gerek; Mevlânâ türbesinde, manevî gönüllerde, madrabazlarca kazanç evlerinde dursun.

Semâ ne demektir?

Yıllardır içime dert oldu, yurttan her yıl uygulanan Mevlânâ törenlerine ne demeli? Bu törenlere içtenlikle giden yakınlarım, iyi gönüllü tanıdıklarım ya da tanımadıklarım var. Siyaset adamları da gidiyor Konya'ya, başka başka nedenlerle, (hadi onların da günahına girmiyeyim, belki niyetleri iyi) ve bir "sahne", mevlevî olduk-

ları söylenen kişiler, semâ ediyorlar karşılarında...

Sözlerimi düşünüp taşıyıp söylüyorum, bu olayı ihanet sayıyorum. Hem de bir kaç bakımdan. Kısaca iki nedenle:

Bilindiği gibi, Mevlevîlik gizli bir tarikat değildi, mevlevî semâlarında misafirler bulunurdu. Mevlevî mimarisine dikkat edenler bilirler ki, semâ alanında misafir sahanlığı, ancak kuytu ve gösterişsiz bir yer kaplar. Bunun açık nedenleri var; bir beden ve duyguyu şiiri olan semânın etkili olabilmesi, semânın kendinden geçme katına varabilmesi için. Dede'nin yönetimi, her derişin kendi içine dönük çabaları gerekiyor. Dervişin bu ulu sarhoşluğu her seferinde aynı kata ulaşmaz, dışarıdan gelen ufacak bir elki dengeli bozabilir, isteği kırabilir. Gerçek semâlarda kendini göstermeye çalışanlar, içtenliği bozarak, aşırı duygulata kapılanlar, bu iç ucmayı çığırından çıkararak, Dede'nin bilgili gözünden kaçmıyor, bir işaretle kenara çekiliyorlardı. Mevlânâ'nın isteğine göre kişinin kişiliğini yitirmesi, dünyaların dolanımına uyup, oluşuma katılması, kelimelerin, biçimlerin ve bilinçlerin ötesinde kosmosu bir kendinden geçme yöntemine girişmesi, insanlığın gündelik varolma unsurlarını zorlayan, genişletmek isteyen bir yazanmış şiir biçimidir.

Ekleme gerekli mi, "mahremce" dünyayı sevmek, Kosmos'la birleşme deneyidir kendine göre.

Mevlânâ'nın şiiri buna tanık

Atatürk'ün kararı

Mimarîye dönüyorum: "dışarıdan" gelip semâyâ katılmaksızın orada bulunanlar, "seyirci" degillerdi, Mevlânâ'nın şiirini bilen tanıklardı. Semâyâ tedirgin etmemeleri için, semâ alanına göre ufacak bir nisbetleri vardı. Bugün bir tiyatro ya da bir sinema salonunda işler tepesi taklak; ezici bir seyirci kalabalığı karşısında semâ eden kişiler, bil-seler ve isteseler bile, yapmaktan başka birşey yapamazlar. Mevlevî töresinin yüzyıllık deneyleri, gerçek semânın, bir Kırkpınar çayırının kalabalığı karşısında tutmayacağını gösteriyordu. Yoksa Mevlevîler, semâ alanına yüzbinlerce kişiyi toplamasını kolaylıkla sağlardı tarih boyunca. Böyle bir semânın olamayacağı gerçeği bir yana, Mevlevî felsefesinin gizliliği için böyle bir şey düşünmek bile bir suç sayılırdı. Ben de başka nedenlerle, fakat her şeyden önce Mevlânâ'nın kişiliğine ve şiirine saygıyı gözönünde tutarak "bir suçtur" diyorum.

Şiiri bir yana bırakalım, Türk yasaları alanına geçelim; Atatürk tarikatları yasaklamıştı. Bu yerinde olan kararın nedenlerini kısaca hatırlatalım:

İstiklâl Savaşı'nda pek çok mevlevî, bektaşî, hele kızıbağ





emperyalizme karşı yığıtçı savmıştır. Fakat özellikle başka tarikat yöneticileri, kendi inanç alanlarından çıkıp, gerici bir siyasi güç olarak işbirliği halife avanesine katılmışlardır. Atatürk, yeni devleti korumak için, bilerek ya da bilmeyerek emperyalizmin etkisini yansıtan tarikat ağalarını saf dışı etmek zorunda kalmıştı. Mevlevî, bektaşî ve kızılbaşî seven Atatürk'ün bu karara varması, tarikatları toptan kapatma kararına katılanları içinden çıkılmaz bir giriftlikle menleketi saran halifeci şebekelerin, dinle ilgisi olmayan şeyhlerin, inanç ağalarının tehlikeli hazırlıklarına ve eylemlerine bir son verme zorunluluğundan başka bir şey değildi. Tarih ortada, yer yer patlak veren başkaldırmalarla antiemperyalist savaşı baltalamak istediklerinin göstermişlerdi şeyhler. Öyle olunca Atatürk bu karardan kaçınmazdı.

Suç üstüne suç!

Aradan yıllar geçti, bugün neler görüyoruz?

Gerici politikacılar el altından yasakları hiçe saymışlar, tarikatları körüklemişlerdir. Böylece bir gizcilikte, devletin kontrolü dışında ne idüğü belirsiz yöneticilerin elinde, kökleri dışarıda, us, duygu, kültür bakımından değeri düşük sözde dinî, aslında gerici siyasi akımlar memlekete yayılmıştır.

Kısa görüşlü devlet adamları

bunları "kullanmak" istemiş, gerçekte kendileri bu örgütler tarafından "kullanılmışlardır." Mevlevîlik, bektaşîlik, kızılbaşîlik gibi Türk kültürünün temiz ürünleri olan kollar susarken, Nurculuk gibi boşluktan faydalanan türedi ve yabancı bir gizli örgüt yayılmış, inanç bakımından ilkel ve tutucu, politik bakımdan halifeci hasretleri ile dal budak sarmıştır. Kurnaz politikacı önderleri olan bu tarikatın bir takım çevrelerce beslenmesi bir yana, işin asıl acıklı tarafı, sıradan üyelerin çaresizlikten bunalmış, içtenlikle doğru yolda olduklarını sanan, iyi niyetli varlıksız vatandaşlardan ibaret olmalarında.

Bu konuyu bırakalım, memleketimizde ünlü kompradorların olsa olsa iki yüzölçümünü, kültürsüzlüklerini, müslümanlık

konusunda 'alafranga' tutumlarını gösteren bir buluşla, yasamaları akıllarınca atlatan, "turistik mevlevî törenlerine" bakalım; belirli kanunlar kalkmadıkça, yerlerine yenileri konmadıkça, tekrarlıyorum, ortada suç var!

Bir göz kırpması ile birlikte deniliyor ki bize: "Efendim, turistik bakımdan bu gösteriler..." Suç üstüne suç! Turizmi körüklemek için inanç ve şiirle oynanmaz. Gerçek mevlevîlerce kutsal olan bir töreyi, gerçek Türk aydınları için derin bir saygı konusu olan bir eylem şiirini turist eğlencesi haline getirmek, hadi ömrümde bu sözü bir kerecik olsun, hem de sosyalistçe söyleyeyim: Türklüğe hakarettir! Daha doğrusu, somut bir varlık olan Türk Milleti'ne hakaret! en azından, büyük saygısızlıktır.

Tarihin belirli aşamasından doğaya ve sonsuzluğa bağlılık duygularını belirten tümce şiir dolu bir yaşama biçimine büyük saygısızlık. Kompradorların sahteciliğini tutmadıktan başka, Türk sosyalistleri bu kültür ve kanun kaçaklığı derebelerini sıyıplar da!

İnançlara saygı

Kutsallığı savunmak, materyalist bir dünya görüşünü seçenlere düşer mi? Sormaya ne haccet: düşünüyor besbelli.

Millî kültür sorunlarına yabancı olan kompradorların köksüz tutumlarına, insanlık değerlerini çıkarlarının oyunağı sanan kişilere, kutsal politik bir araç niyetine ellerine geçirmek isteyenlere, müslümanlığı sömürmeye yeltenenlere, saygı ve bilincin ne olduğunu öğretecek sosyalistlerden başka kimse yok ortalarında!

Türk sosyalisti bütün inançlara içtenlikle ve bilgi ile saygı duyar, inancı politik bir alet yapmaktan dikkatle kaçınır, Türk milletine karşı sorumluluğunu, her alanda olduğu gibi, inanç alanında da eylemi ile gösterir. İlericiliğin ölçüsünü dinî inançta ya da inançsızlıkta değil, bir sınıfın diğerlerini sömürmesine engel olmakta, emperyalizmin oyunlarına karşı savmakta, ekonomik ve politik alanda millî özgürlüğe kavuşma kavgasında bulur, değerleri ona göre sıralar, eyleme bakar.

Hâdise yaratacak yazı serisi

Asrın casusluk olayı

Türkiye'deki bir CIA üssüne ait U-2 uçağı ile Sovyet toprakları üzerinde uçarken düşürülen Amerikan pilotu Powers'ın duruşma zabıtları tam metin halinde ilk defa ANT'ta yayınlanacaktır. Mekin Gönenç'in çevirisinden okuyacağınız bu yazı serisinde Türkiye'deki Amerikan üslerinin içyüzünü öğreneceksiniz.

GELECEK HAFTA ANT DERGİSİ'NDE

"İşçi parası ile tutulan miğdeciler..."

KEMAL SÜLKER

BU başlık, Türk-İş üyesi bir federasyonun yayın organından alınmıştır. Olay, sendikalar arası çatışmanın sonucudur ve toplu sözleşme yetkisi almak için didişen sendikacılar arası mücadelenin tabana inen çeşidini göstermektedir. Federasyon gazetesine göre işçi parası ile tutulan miğdecilere işçileri dövdürüyorlar. Bu, İzmir'de Ballıkuyu'da cereyan etmiş tipik olayın nedeni Türk-İş içinde gelişen sen-ben kavgasının hakların zafer kazanmasına çok kere engel olan yasa maddelerinin uygulamasında görülen partizanca tutumdur.

Daha önce, Karabük'te, Karadeniz Ereğlisi'nde ve benzeri şekilde olup biten toplu sözleşme yetkisinin hangi sendikada olduğunun tesbiti sırasındaki partizanca tutum, ne yazık ki gittikçe yaygınlaşmıştır.

Hele Türk-İş Bölge Temsilcisi olduğu halde kendi topluluğu içinde de haktan, doğruluktan yana olmayı bırakan birkaç kişinin sendikacılık ilkelerinin en ilkeleriyle bağdaşmayan tutumları gittikçe sendikacılık alanındaki huzursuzluğu arttırmaktadır. Samsun Tekel Tütün Fabrikasında yüz bulamayan Türk-İş Temsilcisi bazı satılmış adamlarını saldırtmış ve yaralananlar, hastahaneye götürülen kadınlar olmuş, emniyet kuvvetleri araya girmiş tir. İşyerinde sayılat olmuştur.

Doğrusunu söylemek gerekirse toplu sözleşme düzeni, işçilerin plan hazırlamasında ve uygulamasında, fiyatların denetinde söz sahibi olamamaları sonunda işçilere yarar getirmemiş, zarar getirmiştir. Bu arada gerçekten sendika ağaları türemiş, işyeri veznesinden kestirilmemiş kanunca sağlanan işçi ödentileri, sendika kasalarını milyonlara kavuşturmuştur. Fabrikada çalışırken 7-800 lira alan uzman işçiler, sendika kadrolarını doldurdularından kolaylıkla ayda üç-dört bin lira maaş alır olmuşlardır. Ancak bunun dışında kişisel çıkarlara da yarayan israflar, yersiz harcamalar artık ayyuka çıkmaya başlamıştır.

Nitekim Samsun Tig-İş Sendikası Genel Saymanı İlyas Kuran bir bildiri yayınlayarak sendika başkanını ve Türk-İş Samsun Bölge Temsilcisi'ni itham etmiştir. Bildiride Türk-İş'in Altıncı Bölge Temsilcisi'nin ve Tig-İş Başkanının, işçinin verdikleri aidatları sordusuzca harcadıklarını, sendikacılık ilkelerinden uzaklaştıklarını, yalan yere yemin ettiklerini ve bir buçuk yıl içinde sebepsiz ve keyfî yere sendikanın kasasından 190.304 lira yolluk ve 38.812 lira da içkiyi yemek ziyafeti verildiğini bildirmektedir.

Samsunlu sendikacıardan önemli kişiler de ayrı bir bildiri yayınlamış ve Tig-İş Sendikası Başkanı ile Türk-İş Bölge Temsilcisi'ni suçlamışlardır. Bu suçlamada kullanılan kelimeler, gerçekten Türk-İş yapısı içindeki bozukluğu apaçık ortaya koymaktadır. Bildiriye göre sendika başkanı ile Türk-İş temsilcisi işçileri istismar etmektedirler. Sendikanın şeref ve itibarını zedeleyici hareketlerde bulunmaktadırlar. «Zalimin hizmetinde çalışmak demek, zulmün ortaklığını yapmak demektir.» Sendikacılar zamanı gelince daha bir çok meseleleri açıklayacaklardır.

Türk-İş içinde, çıkara dayanan sendikacılığı benimseyenlerin çokluğu yüzünden, ister istemez yeni mücadeleler, yeni ithamlarla birbirlerine girmeler oluşmaktadır. Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi'nin işten uzaklaştırılmak istenmesi, Temsilcinin ise bir takım dosyaları açıklayacağını söylemesi, Türk-İş lera heyetinin yaptığı toplantıda ittifakla alınan bir kararın, Türk-İş Başkanınca uygulamadan kaldırılması çatıdaki çatlağın kişisel nedenlerle nereye ulaşacağını göstermiş, işçilerin gözlerini açmaya yaramıştır. Benzer olayların devam edeceğinden şüphe edilmemelidir. Kişisel yaşıntıları ile, olayları yorumlamalarıyla, sosyal gerçekler karşısında burjuvazi yanında yer aldıklarını gösteren tutumlarıyla Türk-İş'çiler manevî yıkılış içine gömüleceklerdir.

İzmir'de, Eskişehir'de Türk-İş'çilerin işçi parasıyla zor-balar kiralanması ve işçiyi saldırtması «Türkiye ikinci bir Amerika olur» diyenlerin Amerikan sendika gangsterliğine özendiklerini de anlatmaktadır. Demek ki, işçi parası, yakında her muhalefete ve her bilinci harekete karşı çıkacak kiralık adamların ceplerine akacak, işveren parasının sağladığı konfora gömülenler, kanlı kavgayı lüks bürosunda telefonda izleyen milyarderler gibi izleyeceklerdir. Amerikan işçi hareketlerindeki rezaletleri de anlatan kitabın adı «Büyük İhanets II. Acaba bir kısım Türk-İş'çilerin başlatıldığı ve yürütecekleri anlaşılın işçiyi kiralık adamlarla dövdürme ve yıldırma hareketlerine hangi adı takalım? Bilmem, «Katmerli İhanets», hazırlanan saldırı planının eyleme geçişini tam olarak anlatabilir mi? Hiç sanmayız...

AMERİKA DA ENFLASYONA SÜRÜKLENİYOR

■ 1967 yılı, Amerika için bir çöküş devrinin başlangıcı olabilir; diğer batı ülkelerinde de enflasyon bekleniyor.

HALÜK TANSUĞ

KAPİTALİST Batı Bloku'nun "keyfi"ni kaçırmaya çalışıyor, bir-birini kovalıyor. Fakat, tabii bunların başında, ekonomik sarsıntılar geliyor. Özellikle, Batı Bloku "süper lideri" Birleşik Amerika'nın karşılaştığı tehlikeli ekonomik ihtimaller, birinci planı işgal ediyor.

Siyasi planda Vietnam meselesi, bir türlü çıkar yola sokulamamaktadır. Birmanya, iç harp arifesinde sayılmaktadır. Ortadoğu, gerek siyasette gerekse askeri alanda, Vietnamlaşmıştır. Kongo, nereye yöneleceği pek kestirilemeyen karışıklıklar içerisinde. Nijerya, Kongolasmış sayılmaktadır. Batı'nın Ortadoğu ve Afrika'dan sağladığı petrol, emniyetini kaybetmiştir. Aden, kesmekeşe sürüklenmiştir. Hong Kong, her an, İngiliz müstemleke idaresinden kurtulacağı beklenmektedir. Bolivya, Küba stili bir iç harp yokuşundan aşağı yuvarlanmaktadır. Dominik'te, Amerikan taraftarları hâlâ hiç bir problemi sonuçlandıramamışlardır. Amerika'nın kendisi, "zenci ayaklanmaları" ile Vietnamlaşma arifesindedir.

Kısacası, "süper lideri" Birleşik Amerika başta olmak üzere tüm Batı Bloku, siyasette sarsıntılar içersindedir. Aynı sarsıntıların etkisi altında, dış masraflar her geçen gün artmaktadır.

Yine dış politika zorlukları tesiriyle, dış pazarlarında Batı'nın ticaret hacmi (gerek ithalat gerekse ihracat açısından) zorlanmaktadır. Petrol ve diğer ham madde ithalatı zorlaşmakta veya pahalılaşmaktadır. (Bak: ANT, tarih 11 Temmuz 1967, sayfa 12). Aksine ise, aynı bölgelere Batı'nın ihracatı, eskiden oranla (muhtelif sebeplerden) azalmaktadır.

İşte bu menfi ortamda ve hep-sinin altında, Batı Bloku, tümüyle enflasyonist uçuruma doğru sürüklenmektedir.

Çünkü, bünyesi icabı kapılmaya mahkûm bulunduğu enflasyonist skandan şimdiye kadar dünya harpleri çıkararak ve başkalarına daha fazla sömürerek kurtulmuş, gelişmiş kapitalist sistem, aynı çağında dünya harbi çıkar-

ma gücünü kaybetmiştir. Başka ülkeleri sömürme imkanlarını, her geçen gün yitirmektedir.

Dolayısıyla, Vietnam'da gürda burda yaratılan bütün mahallî harplere, alınan binbir mali tedbire rağmen Batı Bloku bugün ekonomik buhran ihtimalini önleyememektedir. Ve aynı buhran, Batı Bloku'nun "ekonomik dümeni" Birleşik Amerika'da da kendini şu sıralar hissettirmektedir.

Nitekim, Washington'un en sözü geçen kişilerinden biri, Bir-

leşik Amerika Merkez Bankası (Federal Reserve Board) Başkanı William McChesney Martin 1967 Şubat'ında Kongre Ortak

Ekonomik Komisyonu huzurunda şöyle demiştir:

"... 1967 ortalarında, ekonomik gelişmemiz tekrardan arta-

cak; rekor seviyeye ulaşacak. Fakat sonra, enflasyonu önlemek amacıyla cumhurbaşkanı'nın teklif ettiği yüzde 6 vergi

SUÇÜSTÜ

HÜSEYİN BAŞ

— II —

ORTADOĞU'daki muazzam çıkarlarını elden kaçırmamak için nükleer bir dünya savaşını bile kunduklamakta asla tereddüt etmeyeceği bugün açık bir şekilde ortaya çıkan Anglo-Amerikan emperyalizmi ile İsrail'i savaş çığgularının kotardıkları saldırı planları, 5 Haziran olayları üstüne düzülen ne idüğü çok belirli saptırma ve yanıltma gayretlerine rağmen dostun da düşmanın da gözleri önüne serilmiştir.

Görülmemiş askeri deha, işitilmemiş kahramanlık menkıbeleri birer birer maskelerinden soyulmuş, İsrail savaş çığgularının Arap halklarına reva gördükleri -Nazi mezalimi ile yarıyan- insanlık dışı davranışlar, emperyalistlerle ortaklaşa kotardıkları napalm'lı saldırılar bütün ayıbyıla suçüstü yaka-lanmıştır.

Hatırlarda olduğu gibi, Ortadoğu olayları, İsrail'in Anglo-Amerikan emperyalizmi hesabına Suriye'ye saldırarak Ortadoğu'daki emperyalist çıkarlarını ciddi bir biçimde tehdit eden ilerici rejimi devirmek amacıyla kotardığı planın ortaya çıkmasıyla birdenbire huzlanmıştır. Anglo-Amerikan sionist propagandası, o günlerde meş'um planlarını dünya kamu oyunundan gizlemek için büyük çaba sarfetmiş, çoğunlukla da olayı tamamen tersine çevirerek B.A.C. ve Suriye'yi mazlum İsrail'i yutmak için "canıyanes" hazırlıklar yapmağa suçlamıştı.

Bugün, 5 Haziran saldırısının «taammüden», Amerikan-İngiliz gizli servislerinin somut katkılarıyla çok önceden, inceden inceden planlanmış olduğu hakkında kimseñü şüphesi yoktur.

Fransız haftalık dergisi L'Express'in solculukla suçlanması hayli zor olan başyazarı J. J. Shreiber'e göre, İsrail'in askeri alandaki başarısının en önde gelen nedeni, İsrail gizli servislerinin edindikleri bilgilerle yaptıkları «tesbit» lerin son derece sağlıklı olmasıdır.

İsrail'in 5 Haziran sabahı Arap ülkelerine saldırarak, süphe-siz sürpriz de yardımıyla bir saatte 25 hava alanı ile Arap uçaklarının dörtte üçünü yerde tahrip etmesi, gizli servislerinin bilgi edinme ve tesbitlerinde ne denli başarı sağladıklarını somut bir biçimde ortaya koymaktadır. Ama bu çok daha önemli bir başka unsur da su üstüne çıkarmaktadır: İsrail-Anglo-Amerikan işbirliği...

Ortadoğu'daki milyarlarca dolarlık sömürüyü ayakta tutmak için Anglo-Amerikan emperyalizminin gizli servislerinin bölgede ne derece güçlü ve etkili bir çalışma sürdürdüklerini bilmeyen kalmamıştır. İngiliz «Intelligence Service»nin Ortado-

ğu olaylarındaki rolleri, casus Lawrence'ten bu yana resinli romanlarla macera filimlerinin değişmez konusu olagelmıştır. 1947'de Filistin'de «İsrail Ocağı» kisvesi altında bir İsrail devletinin kurulmasında İngiliz diplomasisinin oynadığı çok yönlü oyunu ise gizli servislerin dillere destan maceralarını bile geride bıraktığı da gerçektir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Ortadoğu'da Almanya, Fransa ve bir kısmıyla da İngiltere'den boşalan yerlere Birleşik Amerika yerleşmiştir. O gün bugün Amerikan Casusluk Merkezi (CIA), bölgede ilerici rejimleri devirmek, Arap milliyetçiliğinin uyanmasıyla gelişen sosyalist hareketleri engellemek amacıyla, temelleri sömürge yönetimi sırasında bile isteye atılan yerel gelişmelerden, ayrılıklardan da alabildiğine yararlanarak çeşitli oyunlar, komplolar düzenlemektedir.

Anglo-Amerikan emperyalizmi, İsrail devletinin kuruluşunda «tanrıının seçilmiş irkına seçilmiş topraklarını iade etmek» gibi bir endişeyle hareket etmemiş, tam tersine, Arap halklarının uyanarak topraklarından fıskıran zenginliklere sahip çıkmak istemesi halinde müdahale olanakları sağlamak, bölgede dünya sosyalizmi çizgisinde gelişmesi muhtemel anti-emperyalist hareketleri engellemek amacıyla İsrail Devleti'nin kurulmasına cevaz vermiştir. Emperyalizm o günden bu yana, Ortadoğu'daki Anglo-Amerikan petrol sömürüsüne her ne suretle olursa olsun ilişmeye yönelik hareketleri ezme, boğmak, cezalandırmak ve sindirmekte İsrail köprübaşından çok defa yararlanmıştır.

İsrail'in Nazilerle boy ölçüşen maceracı askeri yöneticileriyle ortaklaşa hareket eden Anglo-Amerikan emperyalizmi, İsrail'in varlığının kayıtsız şartsız Arap uluslarıyla gerçekçi ve barışçı bir düzeyde uzlaşmaya bağlı bulunduğunu bildiği halde, yangına körükle giderek sadece sömürüyü devam ettirmek için İsrail devletinin varlığını dahi tehlikeye atmadan çekinmemektedir.

İsrail'in bugünkü gecici başarısının gerçek yapıcıları İngiltere ve Birleşik Amerika olmuştur.

Saldırı planının en ince ayrıntılarına kadar önceden kotarıldığını bir başka kanıtı da İsrail'e antipati duymakla suçlanmasa, herhalde mümkün olmayan Fransız Gazetesi Figaro'nun Telaviv muhabirinin Paris'e dönüşünde yazdıklarıdır. Yazan, 4 Haziran gecesi boyunca süren saldırı hazırlıklarını şöyle anlatmaktadır:

«İsrail'in bütün şehirlerinde askeri araçlar sokaklarda sessizce yol almakta idiler. Önce paraşütçü birlikler, sonra da mevcut yedeklerin tümü toplatıldı. Filo kumandanları, mühürlü, dolgun zarflar alıyorlardı. İsrail şafakta hücumu geçecekti. Karşı tarafı tam bir sürpriz bekliyordu. Gökyüzünde hiçbir uçağa rastlanmıyordu. SAM II füzeleri uzmanları uyuklamakta idiler...»

Öte yandan, yine Figaro'nun muhabirine göre, İsrail 5 Haziran saldırısını gizlemek, suç Suriye'nin üstüne atmak ama-



Amerika'da zenci - beyaz mücadelesi, hükümet kuvvetlerinin kanlı müdahaleleri yüzünden gittikçe alevlenmektedir.

IRK KAVGASI

Amerika'da zencilerin beyazlarla mücadelesi bir iç savaş halini alıyor

Ki sayı önceki ANT'da, şöyle demistik:

"... Zenci Amerika'nın dövizci şudur. Bin yerde birden ayaklanma... Bu sebepten, Amerika'daki zenci olaylarını yakından izlemek gerekir. Yarın, öbür gün Amerika birden karışır, buna şaşmamak lazım gelir..." Bak: ANT, tarih 11 Temmuz 1967, sayfa 13).

Aradan iki gün geçti, 13 Temmuz'da, Amerika'nın Newark şehrinde zenciler ayaklandılar. Dört gün süren şiddet olayları sonucu, 24 kişi öldü. Bütün hastaneler yaralılarla doldu. Resmi bildiriye göre 1300, gayriresmi haberlere inanmak gerekirse 3 ilâ 4 bin kişi, tutuklandı. Maddi zarar milyonlarca Dolar'a vardı. Kısacası, New York'a kapı komşu bu önemli endüstri şehri Vietnam'ın harp bölgelerinden birine benzedi.

Newark "zenci isyanı", zırlı arabalarla, askerî birliklerle, cıvar şehirlerden gelen takviyeli polis kuvvetleriyle kontrol altına dursun; Amerika'lı zenciler, bu sefer Plainfield isimli cıvar şehirde ayaklandılar. Derken, "zenci isyanı" oradan Jersey City'ye sıçradı.

Eğer evvelce yürütülen tahminler doğru ise, 1965 Ağustos'unda Los Angeles'de "provay" yapılan "bin yerde birden ayaklanma" planı, şu sıralar tatbiki konulacaktır. Dolayısıyla, Batı Bloku "süper lideri" Birleşik Amerika, kendi içersinde "Vietnamlaşma" tehlikesiyle karşılaşılabilecektir.

Belki sonunda "zenci isyanı" Birleşmiş Milletler merkezinin bulunduğu (Amerika'nın en büyük şehri) New York'a sirayet edecektir. Birleşmiş Milletler'deki zenci Afrika ülkeleri temsilcilerini ilgilendirecektir. Afrika, Asya, Doğu Avrupa, tarafsız ülkeler delegasyonlarında tepkiler uyandıracaktır.

Hele, "zenci isyanı"na mukabele etmek maksadıyla beyaz Amerika'lılar zenci Amerika'lıları öldürmeye teşebbüs ederlerse, "genocide" açısından veya "insan hakları" bakımından mesele belki Birleşmiş Milletler gündemine girecektir.

Her halde, bu yıl "zenci isyanı" yayılmasa ve milletler arası karakter kazanmasa bile, Batı Bloku "süper lideri" Birleşik Amerika'nın şimdiden içine düştüğü durum (en hafif tabiriyle) rezilliktir.

Çünkü, "Amerikanvari ideal demokrasiyi dünyada gerçekleştireceğiz" diye (Vietnam'da, Dominik'de, Yunanistan'da, Kongo'da, Orta Doğu'da) yapmadıklarını bırakmayan Washington idarecilerinin, kendi ülkelerinde

(nüfusun yüzde 10'una bağlı olarak) zencilere karşı gayrimenkul tutumları ancak gangster mahiyetine uyar. Hakiki emperyalist maksatlarını, meydana vurur. Sömürücü ve insan haklarına zıt sistemlerini, bütün çıplaklığıyla ortaya döker.

Kendi öz vatandaşına, "renk siyah" diye yapmadığını bırakmayan bir sistemin, başka milletlere (dost dahi olsalar) neler yapabileceğini anlatır.

Amerika'daki son "zenci isyanı"nın hakiki anlamına böylece bir değindikten sonra, olaylara geçelim.

Amerika'da zenci huzursuzluğunun sebebi, beyaz Amerika'lıların zenci Amerika'lılara (anayasada tanınmasına ve yüz yıl önce başkan Lincoln tarafından resmen kabul edilmesine rağmen) eşit vatandaşlık haklarını pratikte vermemişleridir. (Bak: ANT, tarih 11 Temmuz 1967, sayfa 13).

İşte, "ikinci sınıf vatandaş" olmaktan bıkan, bir asırdan fazla sabıra rağmen kanunlardan ümidini kesen zenci Amerika'lı, beyaz çoğunluğa karşı gelme pahasına, şimdi kendi inisiyatifliyle haklarını arama yolundadır.

James Meredith'i, Dr. Martin Luther King'i, NAACP'yi (Renkli İnsanların Kalkınması İçin Millî Cemiyetini), CORE'un (İrk Eşitliği İçin Kongre'nin) mutedil unsurlarını zenci küteller arasında dinleyen kalmamıştır.

Yeni akım, CORE başında Floyd McKissick'in şu ana fikri etrafında kuvvetleniyor:

"Zencilerin beyazlarla beraber ortak bir cemiyette insan haklarına kavuşmaları, Amerikan ortamında pratik imkânsızlık taşıyor. Böylesine eşit insan hakları için 1 asırdan fazla bekledik; hiç bir sonuç alamadık. O halde, beyazlardan tamamen ayrı, 22 milyonluk bir zenci cemiyet kurmalıyız. 1896 tarihli Amerikan Yüksek Mahkemesi kararlarına ayak uyduralım. Eşit haklara sahip müstakil zenci cemiyetini, beyaz Amerika'da gerçekleştirelim."

Oysa, olaylar gösteriyor ki, zenci kütellerin dinamizmi, McKissick'in planlarını bile geçide bırakmaktadır.

Tıpkı Vietnam'da, Dominik'de, Kongo'da, Nijerya'da, Bolivya'da olduğu gibi şimdiye kadar ezilmiş Amerikan zenci halk kütelleri de sabırlarını tüketmişlerdir. Statükocu burjuva eğitimlere sırt çeviren zenci Amerikan halk kütelleri, Amerikan emperyalizmine karşı Amerika içinde, savaşıma azminde dirler. Haklarını, istiklâl mücadelesini, elde silah kazanma yolundadırlar.

Kısacası, ortada, Amerikan ortamının karakteristik vasıflarını taşıyan bir "Vietnamlaşma" vardır. Ve her "Vietnamlaşma" gibi, Amerika'daki "zenci isyanı" da çok zor, tereddütlü, kanlı devreler geçirecektir. Fakat sonunda, hiç şüphesiz, zafere ulaşacaktır.

DIŞ YORUM

ayla bir gün önceden «Suriye İsrail'e saldırı» manşetli gazeteler de hazırlanmıştı.

İsrail'in Anglo-Amerikan emperyalizmi ile ortaklaşa giriştiği saldırının somut kanıtlarını, CIA'nın Suriye rejimini yıkmak için birbiri ardından düzenlediği başarısız komplolardan, İsrail parlamentosu nezdindeki savunma ve dış politika komisyonunun hükümete Suriye'ye karşı askerî harekâta girişmek, silahlı kuvvetleri Suriye sınırına yığmak, silah altına asker çağırarak yetkileri vermesine kadar uzatmak mümkün...

İsrail Genelkurmay Başkanı General Rabin'in 13 Mayıs'ta «Şam'ın coşkun ihtilalcileri devrilmedikçe Ortadoğu'da hiçbir hükümet -petrol çıkarları anlaşılmalıdır- kendisini güven içinde hissedemez» şeklinde açıklamasıyla, Başbakan Levi Eşkol'un daha önce Amerikan dergisi «US News and World Report» a verdiği demecle «Araplarla vuku bulacak bir çatışmada o günlerde Doğu Akdeniz'de bulunan -maalesef bir kısmı da Türk limanlarında sözumona misafir olarak boy gösteren- Amerikan 6. Filosu'nun desteğini elde ettiğini belirtmesi, yukarıda tesbit edilen olaylarla bağlandığında, hele şimdi daha da anlam kazanmaktadır.

İsrail politikasını destekleyen ünlü Batı Alman dergisi Der Spiegel'in şu sözleri de, İsrail'in saldırganlığını tesbit açısından ilgi çekicidir: «İsrail Dışişleri Bakanı Abba Eban 25 Mayıs'ta Birleşik Amerika'ya bir yolculuk yapmış ve Amerika'yı Ortadoğu'da ikinci bir cephe açma endişesinden kurtarmıştır. Tek başlarına hareket etmelerine izin verildiği takdirde İsrail begünde rakiplerinin işini halledebilecekti. Pentagon, bu beggünlük tahmini doğruladı. Bu andan itibaren Amerikalılarla İsrail arasında tam bir görüş birliğine varıldı. Amerika böylece tarafsızlığını iddia etmek fırsatını elde edecek, İsrail ise 5 Haziran saldırısı için «arkasında» güçlü bir desteğe sahip olacaktı. Amerika dikkatleri böylece başka yöne çekmek için Akaba bloküsünü silahlı bir konvoyla zorlamaya girişeceğini açıkladı...»

Bugün olayların gelişmesi, sosyalist blokun sert tepkisi, Arap ulusunun emperyalizmin tuzaklarına düşmeyecek derecede uyanmış olması, Ortadoğu'da asıl yapılmak isteneni akim bırakmıştır. Anglo-Amerikan emperyalizminin Ortadoğu'daki çıkarlarının jandarmahına heveslenen İsrail'in savaş çılgınları sonunda baklayı ağızlarından çıkarmak zorunda kalmışlardır. Birleşik Amerika ve İngiltere, saldırıda desteklediği İsrail'i Birleşmiş Milletler'de de desteklemekte devam etmiş, silah zoruyla elde edilen topraklara üstelik bir de yerleşmeye yeltenen zoruğunun takbihi bizzat Johnson'un direktifleriyle Birleşmiş Milletler'in ezici çoğunluğunu teşkil eden yoksul uluslara ekonomik, politik, askerî baskılar yaparak engellemiştir.

İsrail işgal ettiği topraklardan çıkmamak gibi tehlikeli düşlerin peşindedir. Şimdiden Kudüs'e çöreklenmiş, Ürdün'ün en verimli bölgesine yerleşmiş, Sina'daki B.A.C. petrol kuyularına el atmıştır.

Ote yandan, İsrail Hükümeti, dünya yahudi nüfelerine çağırarak bulunarak onlardan en az bir erkek evlatlarını İsrail'e göndermelerini istemiş ve hele işgal edilen Arap toprakları için «uzun vadeli» planlarını uygulamaya giriştiklerini açıklamıştır. Sadece bu, İsrail'in işgal ve saldırı planlarını çok önceden hazırlamış olduğunu şaşmaz bir biçimde ortaya koymakta değil midir?

GELECEK YAZI:

KUZU POSTUNDAKİ YAVRU KURT!



MAYAKOVSKI
Aktörlüğü de vardı

Bilinmeyen yönü ile Mayakovski

JEAN
MARABİNİ

VLADİMİR Mayakovski bu gün sadece, yakında elliinci yıldönümü kutlanacak olan Ekim Devrimi'nin sözcülüğünü içinde duymuş bir kimse değil, bunun yanı sıra da bütün dünyada ün yapmış bir şair, XX. yüzyılın en büyük şairlerinden biridir. "Brooklyn Köprüsü" üstüne mısralarını 1967 yılında Amerikalı öğrenciler ezberden okuyor. Stalin'in sansürcülerinin attığı kuyudan çıkarılarak yeniden gün ışığına kavuşturulan tiyatro eserleriyse, peygamberce bir öngörüyle, uzayın fethini ve geleceğin insanını konu olarak almış. Ve böylece, Rus Fütürizminin babası, bizi keskin mizahıyla ölümünden sonra bile şaşkınlığa düşürüyor. 10 Mayıs'tan itibaren bütün dünyada ilk olarak gösterilen (eşi Lily Birk ile Bir'in kızkardeşi Elsa Triolet tarafından bulunmuş) tahrir olmaktan kurtulan yegane film, yılın olayıdır. Mayakovski bu filmde son derece başarılı bir aktör, dram sanatının bir çeşit Charlie Chaplin'i olarak karşımıza çıkıyor.

"Lenin'in Ölümü" şiirinin yazarı tarafından kaleme alınmış on bir senaryonun yalnız beşi film haline getirilmiş ve bu beş filminden de yalnız biri bugüne kadar kalmıştır: "Genç Kız ve Serseri".

1913'te yazdığı ilk senaryo "Şöhret 'Aı'" prodüktör tarafından reddedildi, sonra da Mayakovski'den alındı. Konusu, şiirlerini yayınlayan ünlü bir Fütüristin, kitabının üstüne adını yazmayı unutmaması ve dört yana koşarak kitapların her birinin üstüne adını yazmaya çalışmasıdır. Ün, şan konusu bu tema içinde acı bir alayla anlatılır. İkinci ve üçüncü senaryolar, (1918) "Genç Kız ve Serseri" ile "Para İçin Doğmamış Adam"dır. Her iki senaryonun da baş rolünü Mayakovski oynamaktadır. Senaryolarının bir derlemesine yazdığı önsözde (1926-1927) Mayakovski bu iki senaryo için "bunlar İççilerin Öğretmeni (Edmondo de Amicis'in İtalyanca hikâyesi) ve (Jack London'un hikâyesi)

Büyük Sovyet şairi Mayakovski'nin 10 Mayıs'tan itibaren gösterilmeğe başlanan "Genç Kız ve Serseri" filmi yılın sanat olayını teşkil ediyor. Bugüne kadar gizli kalan ve eşi tarafından tahrir edilmekten kurtarılan bu filmde Mayakovski bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır. 1918 yazında çevrilen filminde Mayakovski, serseri rolü ile, kendisince pek değerli olan "insanların karşısında yalnız adam"ı canlandırıyor.

Martin Eden'den alınmış saçma sapan santimental şeylerdir" der. Ardından da şöyle diyor: "Saçma sapan, çünkü yapılanlardan daha kötü değil, ama yapılanların en iyisi de değil".

Dördüncü Senaryo, Mayakovski ile Lily Birk'ün "Film Prangasına Vurulmuş Kadını"dır. Aynı önsözde Mayakovski bu konuda da "Bu kez, sinema tekniğini biraz öğrenmiş bir kimse olarak yenilikçi edebi çalışmalarımız seviyesinde bir senaryo yazdım. Film, senaryoyu öylesine tanımaz bir kılığa soktu ki senaryo tam bir utanç belgesi oldu" diyor. Beşinci senaryo olan "Cephede", Mayakovski'ye göre, rekor sayılacak kadar hızla çevrilerek Polonya cephesindeki ordu birliklerine gösterilen bir kıskırtma (agitasyon) filminin senaryosudur. Diğer senaryolar çevrilmemiştir.

Sovyet "Neptün" firması tarafından bu pek modern, "tutsak kadın" temasına reva görüldüğü öne sürülen "utanç belgesi" kılığına sokma konusunda bir yargı vermemiz güç. Konu şöyle: Bir şair, perdedeki yıldızın görüntüsüne çığınca aşık olur. Bu aşkın gücü, kadının görüntüsünün filimden koparak canlı varlık durumuna gelmesine ve sevgilisinin kollarına atılmasına yol açar.

"Genç Kız ve Serseri", Mac Sennett'in gibi özentisiz, yalın bir çalışmadır. Konu, en iyi Chaplin'leri müjde-

leyen, hatta onları aşan yoğun, etkili, sarsıcı iki üç sahneyle özetlenir. Filmin Devrim'den hemen tam bir yıl sonra 1918 yazında Moskova yalılarında yapılan çekimi sırasında Mayakovski, Lily Birk'e şöyle yazıyordu: "Sinema adamları beni oyuncu olarak yeni bir keşif sayıyorlar. Sözleriyle beni isteklendirmeye çalışıyorlar hep. Ün, para..." Profesyonel oyuncu olmayı reddetti ama, sevdiği kadına ikiz kardeş gibi benzeyen Rebikova'yla birlikte başarıyla oynadığı rolden büyük bir mutluluk duyacak-



Mayakovski, ölümle daima flört etmişti..

Antonio Gramsci üzerine

SON yılların çeviri bolluğu arasında gözden kaçmış önemli bir kişi Gramsci. Yayınlanıp da satmayan, satılıp da okunmayan, sözü edilmeyen çeviriler arasında nerdeyse unutulup gitti HAPISANE MEKTUPLARI (Gerçek Yayınevi 1966, Çev: Atilla Tokatlı) ile AYDINLAR VE TOPLUM (Çan Yayınları 1967, Çev: V. Günyol, F. Edgü, B. Onaran).

Gramsci, marksist felsefenin önde gelen düşünürlerinden biri olmakla kalmamış, gününün İtalya'sının somut sorunlarına cevaplar bulmağa, sorunları eylem içinde çözmeye çalışmış, bu yüzden hayatının son on yılını Faşist Mussolini çetesi'nin zindanlarında ölümle boğuşarak geçirmiştir. Mussolini faşistlerinin kendilerini, işlenmesini yirmi yıl önelemek zorunda hissettikleri bu beyin, en kötü hapislik koşulları içinde bile durmamış, çalışmayı en soylu ahlak bilerek üç bin sayfa dolusu otuz iki defter bırakmış geriye. Mektuplar yazmış. Kendisinin hapse olduğunu unutturarak dışardakileri teselli etmeğe, on-

lara yol göstermeğe, onlara güç vermeğe çalışan mektuplar.

HAPISANE MEKTUPLARI, bunlardan bir seçme. Gramsci'nin insan ve savasçı kişiliğini en güzel anlatan örnekleri içine alıyor. Gramsci'nin, felsefeden dilbilime, ekonomiden edebiyata, şiire, tarihe varıncaya kadar çeşitli konular üzerine düşünceleriyle doldurduğu mektupları okurken en küçük bir trenin içinde, sonra da bir vapurda, eller kelepçeli, üstelik bir de ayak bileklerinden bir zincirle yol arkadaşlarına bağlı olarak saatlerce yolsuzluktan sonra hapisaneye getirilen; hücrelerinde, güneşi günde iki üç saat, o da yirmi beş santimetrelilik bir şerit halinde gören; türlü hastalıklar, uykusuzluklar içindeki bir insanla karşı karşıya olduğumuzu unutuyoruz bir an. Hastalıklara, ölüme, zulumlara karşı bir savaş veriyor Gramsci. Çalışmak için yaşamak istiyor. Karısına, baldızına, anasına, çocuğuna yazdığı mektuplarda sıcaklığını hiç yitirmeyen bir yüreğin dışarıya, sevdikleriyle bir arada yaşamaya, eylem için-

de olmaya özlemini duyuyoruz. Acıyla kabartıyor bizim de yüreğimizi ama onun bize aşladığı yaşama istemi hırsı, zulumlara karşı o acı protesto bir an olsun bırakmıyor bizi kitabın sonuna kadar. Genellikle rahat okunan bir çeviri Tokatlı'nınki.

AYDINLAR VE TOPLUM ise, Gramsci'nin Roma'da 1963 te yayımlanan Antologia degli scritti adlı eseri ile, 1959 da Paris'te yayımlanan Oeuvres choisies d'Antonio Gramsci adlı eserden seçme denemeler. Birinci Bölüm, Gramsci'nin, genel olarak toplum içinde aydın dediğimiz takımın yetiştirme koşulları, diğer toplum katları ile ilişkisi, bunun çeşitli ülkelere bağlı olarak değişimi; İkinci Bölüm, tarihsel maddecilik sorunları; Üçüncü Bölüm ise edebiyat ve eleştiri sorunları üzerine düşüncelerini içine alıyor Çağdaş düşüncenin en sağlam uygulamalarını buluyoruz bu denemelerde.

Özellikle üçüncü bölümde, sanat ve edebiyat üzerine, bugün sanat eserini yalnız ve yalnızca içerdigi özle ölçme-



Mayakovski, hayatının rolünü oynadığı filminin bir sahnesinde, Şairler Kahvesi'nde...



Mayakovski,
Genç Kız ve
Berseri
Filminde...

tı. Zaten, oynadığı serseri rolü ile, kimi şairlerinden açıkça anlaşıldığı gibi, onca pek değerli olan "insanların karşısında yalnız adam" rolü değil miydi? İnsan

ge, sanatçıya tarihçinin, felsefecinin, eğitimcinin görevlerini yüklemeye kalkışan toplumcularımızı hayli derinden saracak yerler var. Örneğin şu sözler, «bireyci sanat yapmakla suçlananların değil, Gramsci'nin:

«Sanat, sanat olarak eğitici değildir, yoksa 'eğitici sanat' olarak değil, çünkü bu ikinci durumda bir hiçtir, hiçse eğitici olamaz.»

«Bir siyaset adamı, çağındaki sanatın belli bir kültür dünyasını dile getirmesini istediği zaman karşımıza çıkan şey siyasal bir eylemdir, yoksa sanat-sal bir eleştiri değil: Eğer uğrunda savuşulan kültür dünyası canlı ve gerekli bir şeyse, bu dünya, ister istemez yayılacak ve kendi sanatçıların bulacaktır.»

Gramsci'nin türkçemizdeki iki kitabı da ilgi ile, üzerinde dura dura okunacak kitaplar, Gramsci'den çevirilerin devamını dileyelim.

MEHMET DOĞAN

Kafkasya'da doğmuşsa, Burliuk'la birlikte "Şairler Kahvesi"nin müsterilerinden, rezalet çıkardığı için "Güzel Sanatlar Okulu"ndan kovulmuşsa, her gün ölümle flört ediyorsa ve son derece aşırı bir küstahlıkla "Ben şairim, önemim burada" diyorsa, 25 yaşında uslu bir adam olabilir mi?

Filmin sahneleri yalın, özentsizdir. Sert bir acıma bilmez bir delikanlı, mahallenin kabadayı olarak herkese sözünü geçirmektedir. Buna karşılık, okulda resimleri bütün genç kızlar arasında gizlice elden ele dolaşır. İçlerinde yalnız biri bu davranışa katılmaz. Byron'un, Rimbaud'un, Cocteau'nun, Aragon'un; dünya kuruluşu berî, "beatnik" ya da "hooligan" bütün yazarların hepsinin ortak teması o "Müthiş çocuk" çekiciliği dir bu... Diğer öğrenciler ise neden olduğunu bilmeksizin bu genç "tahrikçi" den, bu baştan çıkarıcı'dan hoşlanmaz ve onun, sevgisine direnen temiz sarışına aşkını kıskanırlar. Bu kin, olağanüstü güzellikte ve son derece çarpıcı bir kaç sahnenin ardından (başarısız bir teavüz denemesinin sonucunda aşkın tapmaya varan bir bağlılığa dönüşmesi, hac önünde diz çökmüş genç kızın etkilerinin dibinde ona aşk ilâmı) nihayet, çılgın aşkın bir tarlada kasaba halkı tarafından öldürülmesiyle dinstörensiz sonucuna ulaşır. Son dakikada koşarak gelen sevgili de aşğının dudaklarına ilk ve son öpücüğünü bırakacaktır. "San-timanental saçmalık"; belki... Ama bu st-kuhanlıkların arkasındaki çocuk temizliğinin, en sonunda, kötülüklerden, hat-tâ (serserinin diyecaktim) gairin ölmünden bile ağır bastığını kim inkâr edebilir?

MARKSİSTLER

Cilt 2 -

Marksizmin çağdaş sorunlarına ışık tutan kitap. Ünlü Marksist düşünür ve eylemcilerin ana metinlerinden örnekler.

Stalin, Tröçki, Rosa Luxemburg, Krus-
gov, Mao-Tse-Tung, Che Guevara, Tog-
hatti, Kordeli ve baskaları,
AĞAOĞLU YAYINEVİ
(Ant Der. 271)

Gerçek Yayınevi roman dizisinin ilk kitabını sunar:

HARBE GİDEN MEKTEPLİ

Bulat Okucava'dan çeviren Galip Üstün

4 lira

Barışçı bir savaş romanı... Arslan Asker Şvayk'ın komünistini tanımak ister misiniz? Öyleyse okuyun bu kitabı.

GERÇEK YAYINEVİ — P.K. 655 — İSTANBUL

(Ant Der: 270)



Yeni Ajans: 4410/4414/266

SATILIK MATBAA MAKİNASI

1. Augsburg Fabrikası'nın 82 X 114
 2. Johannesburg Fabrikası'nın 63 X 95
- boylarında halen işletilmekte olan eski Alman sağlam makinaları 50'er Bin lira ile satılıktır.

İstanbul'da Sirkeci'de

TAN GAZETE VE MATBAASI'NDA

ŞEF BAY NATIK'A MÜRACAAT

(Ant Der: 272)



BASIN İLAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN

HİZMETİNİZDEDİR

Genel MÜDÜRLÜK

Cağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. 1

Model 1, İstanbul

Telefon 27 66 00 - 27 66 01

Telex adresi BASINKURUMU

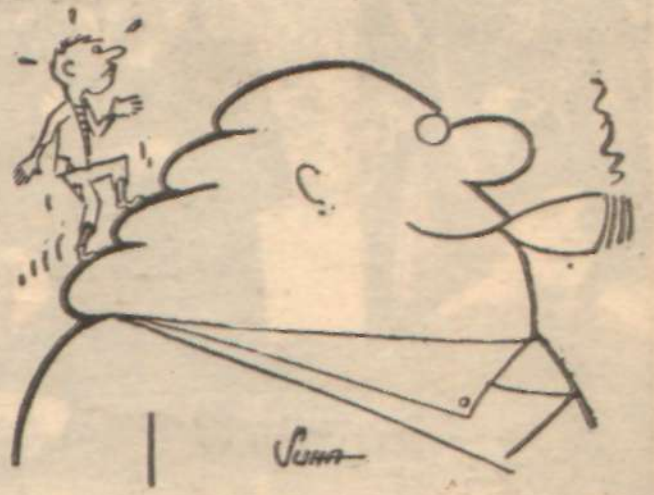
Basın: 18171/267



Çetin Altan'ın düşüncesi susturulamayacaktır!

haftanın karikatürü

2 Milyon 300 bin kişiye iz bulunacak — Gazeteler —



«Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden».

ÇETİN Altan'ın dokunulmazlığını kaldırma hazırlıkları karşısında bugüne kadar büyük çoğunluğu ile susan basınımız, nihayet Millet Meclisi'nin aldığı «kaldırma» kararı üzerine şiddetli bir tenkit kampanyasına girişti.

Öteden beri Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmasına karşı olan Nadir Nadi Cumhuriyet'te meseleyi rejim açısından ele alarak şunları yazdı: «Dokunulmazlığı kaldırılmakla Çetin Altan'ın susturulacağı çok şüphelidir. Onun susturulduğunu varsayalım, böylelikle aynı paralelde yazan, çizen, konuşan, ya da sadece düşünen vatandaşlara gözdağı verilmiş olacak mıdır? Haber verelim ki olmayacaktır. Bu takdirde TİP'in kapatılması yolları aranacak, belki de bulunacaktır... Yeni yeni kanunlar, kararnameler ve idari emirlerle anayasa rejimi tüm rafa kaldırılmak zorunluğu duyulacaktır. Ve... demokrasiye bir daha yazık olacaktır.»

Çürük beyin

... Atatürk'ü her derde deva bir sihirli değnek olarak kabul eden "kart devrimbaz'a göre -hâşâ- Atatürk mucizeler yapmış ve vatana böylece kurtarmıştır.

(.....)'a göre çürük beyin, Peygamber-i Zîşan'dan başka herhangi birisinin mucizesini (!) kabul etmiyendir.

Ancak din, şeriat, müci-ze, (.....)'ın kafasına, daha doğrusu "çürük beyine" göre tanzim edilemez ki, peygamberlerden başkalarına mucizeler izafâ edilebilsin de memleket kurtulsun!

N. MUSTAFA POLAT
(B. Sabah - 20.7.1967)

Aynı gazetede İlhan Selçuk, Çetin Altan olayı ile diğer olayları bir arada ele alarak bu gelişmelerin tarihî önemini belirtmek üzere tarih düşürüyordu: «Doymak bilmez bir hursin gübek taşında kirleri gittikçe kabarıp dökülerek dalga dalga Türk toplumunun katlarına yayılan bir avuç imtiyazlı, milletin hayatına kast ederek iktidarını

sürdürmeye çalışıyor... Bugünü ve bu manzaranın çizgilerini tesbit etmek, gelecekteki anılarımız için önemlidir. Bu yazıyı da onun için yazdım. Gün ve tarih: 22 Temmuz cuma 1967...»

Milliyet'te Abdî İpekçi de, Meclis'in kararının rejimin geleceği bakımından yarattığı tehlikelere değinerek şunları yazıyordu: «AP iktidarı Altan'ı susturmak, hiç değilse sindirmek istemektedir... Oysa, dokunulmazlığın kaldırılması ile bu sonucun alınabileceği şüphelidir. Aksine tamamen ters sonuçlarla karşılaşılması mümkündür. AP iktidarı kendini bu takdirde bir kere açtığı hatalı kapıdan daha ileri gitmek ve istediği sonucuna alana kadar türlü tedbirlere başvurmak zorunda hissedebilir. O zaman tam bir şiddet devri başlayacaktır.»

Aynı gazetede Metin Toker ise, Meclis'in kararının TİP ve Çetin Altan için bir propaganda imkânı verdiği endişesinden hâreket ederek şöyle diyordu: «Kimbilir TİP ne kadar memnundur. TİP'in solundakiler ne kadar memnundur, kuzeyden bize rüzgâr üfürülen ne kadar memnundur. Üstelik, AP hâdisenin sadece mahiyeti itibarıyla değil, şekli itibarıyla da son derece talihsiz olmuştur. Sabahlara kadar toplanıp karar alan bir komisyondan sonra sabahlara kadar toplanıp karar alan bir Meclis, ancak Çetin Altan'ın ve onun yaptığı edebiyatın bir becerikli emprezaryosu bulunsaydı, onun tarafından düşünülebilirdi.»

Akşam'ın başyazısında da iktidarın tutumundan dolayı duyulan üzüntü belirtiliyordu: «İktidarın memlekette bir terör ve başboş yönetim devrini açma yolundaki süratli adımlar atması, Çetin'in dokunulmazlığını kaldırması ile iyice gün yüzüne çıkmıştır. Plan uygulaması için çıkartılan Yetki Kanunu, bunun ardından Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması, arada Aziz Nesin gibi Türkiye'nin dünya çapındaki yazarlarına karşı tatbik edilen polis oyunları, bu yolda ısrarla yürünmesi, bu memleketi sevenlerin en büyük üzüntüsüdür.»

Yeni Gazete ise, Millet Meclisi kararının Anayasa Mahkemesi'nde iptal edilmesi ve Çetin Altan'ın beraat etmesi ihtimalleri üzerinde durarak parlamentonun prestijli yönünden şu endişeleri belirtiyordu: «Bu ka-

rar, söyledikleri ve yazdıkları ile iktidar partisini sinirlendiren bir azınlık partisi milletvekilinin çoğunluk oyları ile mahkûm edilmesi şeklinde olmuştur. Hattâ, Anayasa Mahkemesi'nin dikkate alması kuvvetle muhtemel bir takım hukukî usul ve şekil hatalarından dahi sakınılmamıştır. Çok tabii olarak böyle hatalarla malûl bir karar, onu inceleme yetkisine sahip Anayasa kuruluşu tarafından geri çevrildiği takdirde bu parlamento için bir itibar tacı olmayacaktır. Çetin Altan elinde bir beraat kararı ile tekrar o çatı altına döndüğü takdirde, kendisine verilen hakimlik görevini savcılık makamında kul-

İLÂHİ ADALETSİZLİK

Böyle de kral dâmadı oluyormuş meğer!

İnsan bu derece güzel ve körpe, genç irisi bir prensesle evlenir de İstanbul'a gelirse kendisine aylık bir Borçaz gecesi tattıran gazinoya yüz yetmiş lira mı bırakır?

Yarın Danimarka'ya kraliçe olacak bir veliahd prensesin kavalyesi o gece ben olsaydım, sabık Monpöze Kontunun bir fatura karşılığı olarak ödediği paranın en az üç mislini garsonun tabağına bahşiş atardım be!

Danimarka'nın bugünkü Kralı taze kara havyar fırkacısı olarak tanınır. İyi müzik bilir, değeri teslim edilmiş maestrolardandır. Tam bir deniz adamı olan, yiyen, içen, nezelenen bir Krala böyle pinti bir dâmad... Acaba hangi bilinmez şahunun ilâhî bir cezası olarak yamanabilmiştir.

NİZAMETTİN NAFİZ
(Y. İstanbul - 19.7.1967)

İlanan parlamento, bir süredir hızla tamir etmekte olduğu prestijine kendi eliyle ağır bir darbe indirmiş olacaktır.»

Aynı gazetede Hikmet Bil ise, olayı Metin Toker gibi değeriendirerek «Bana kalsa AP iktidarına Çetin milyonlar verse, kendine onun yaptığından daha büyük bir reklam yaptırtamazdı. Şimdi Çetin bu pek ganice yapılmış reklama meyvelerini

Son Havadis Gazetesi'nde Mümtaz Faik Fenik, İnönü'nün savunmasına karşı çıkarak «Eğer iddia olunan suç, şahiden mevcut değilse, âdil ve normal mahkemelerden ne çekiniyorlar? Meşhur meseledir: Yarası olan gıcırur!» diyor, ancak, kendi sahtekârlık, sulistimal, zorbalık suçlarını hasıraltı eden AP milletvekillerinin o âdil ve normal mahkemelerden neden çekindik-

lerini açıklamaktan kaçınıyor-du.

Bâbıâlide Sabah Gazetesi'nde N. Mustafa Polat da, aynı mantık sefaleti içinde soruyordu: «Nedir bu çılgınlık, bu vaveyalar? Çok komik olacak ama yine de söyleyelim: TİP'li yazar Çetin Altan'ın dokunulmazlığı kaldırıldı ya, yakında yaptıklarının hesabını vermek için adalet huzuruna sevkedilecek ya, işte bütün bu gürültüler onun için. Şayet hareketlerinin megrû olduğu iddiasında iseler, işte mahkeme... Glitsinler, müdafaa-larını yapsınlar!»

... Ve dokunulmazlığı kaldırılan Çetin Altan ertesi gün Akşam Gazetesi'nde yazdığı «Muratlarına erdiler» başlıklı yazısında, kalemini adadığı Türk halkına inancını belirterek her kelimesi halk düşmanları için temyizli gayrimümkün birer mahkûmiyet hükmü olan şu satırları yazıyordu: «Ziyarı yok... Eminim ki büyük halk kitleleri bu çabaları değerlendirerek millî gelirin yüzde 57'sini sömüren küçük bir azınlık sınıfının egemenliğini ve gerçekte onun temsilcisi oldukları halde demagojilerle halkı dolandıran siyasilerin gerçek özünü daha iyi görecekler ve daha hızlı uyanacaklardır.

Benim de bir yazar ve sosyalist bir milletvekili olarak görevim buydu. Görevimi elimden geldiği kadar yaptığuma inanıyorum.»

TÜRKİYE'YE GELMİŞKEN OLUVERSİN

Memleketimizi resmen ziyafet edeceği haberi bütün ıvırtta hayrete yol açan Papa 6 ncı Paul, İstanbul Yeniceami Bayramı Burhan Arslanoğlu tarafından kendisine gönderilen bir mektupla İslamiyete davet edilmiştir. Burhan Arslanoğlu'nun Papa 6 ncı Paul'a gönderdiği mektup aşağıya şöyledir:

«Bu ruhanî liderliğini yaptığınız dünya katoliklerini kurtarmak sizin elinizdedir. Siz bütün cepheleri ile dosdoğru, en son ve hak dini olan İslamiyeti kabul etmeye davet ediyorum. Böylece İsa'yı da memnun etmiş, geçici saltanatınızın yanında ebedî saadete kavuşmuş olursunuz.»

(Bugün - 19.7.1967)